Finansutskottets betänkande

1983/84: 39

om kommunalekonomiska frågor inför år 1985, m. m. (prop. 1983/84: 133 och 1983/84: 150 bil. 1 mom. 8 och 17)

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1983/84: 133 om kommunalekonomiska frågor inför år 1985,

dels de med anledning av proposition 133 väckta motionerna
1983/84: 2685 av Rolf Rämgård (c) och Ingemar Hallenius (c),
1983/84: 2686 av Lars Tobisson m. fl. (m),
1983/84: 2687 av Lars Werner m. fl. (vpk),
1983/84: 2688 av Kjell Mattsson (c) och Elving Andersson (c),
1983/84: 2689 av Karin Söder m. fl. (c),
1983/84: 2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp),

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna
1983/84: 589 av Anders Svärd (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) om förenklad statsbidragsgivning till kommuner och landsting,
1983/84: 890 av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) om fördelningen av statsbidrag till kommuner och landsting,
1983/84: 1354 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) om generella statsbidrag till kommunerna,
1983/84: 1425 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) om ändrad skatteutjämning,
1983/84: 1430 av Per Petersson m. fl. (m) om rätt för vattenkraftskommun till del i vattenkraftsanläggnings vinst,
1983/84: 2143 av Ivar Franzén (c) om ett generellt statsbidrag till kommunerna,
1983/84: 2501 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) om förslaget om avskaffande av kommunalskatten för juridiska personer,

dels proposition 1983/84: 150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1984/85, m. m. (kompletteringspropositionen) i vad avser bilaga 1 momenten 8 och 17 i hemställan,

dels de med anledning av proposition 150 väckta motionerna
1983/84: 2933 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), i vad avser yrkande 4,
1983/84: 2941 av Karin Söder m. fl. (c), i vad avser yrkande 19,
1983/84: 2953 av Kenth Skårvik (fp),
1983/84: 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp), i vad avser yrkande 4,
1983/84: 2957 av Lars Werner m. fl. (vpk), i vad avser yrkande 3.

De i proposition 133 framlagda lagförslagen återfinns i *bilaga 1* och *bilaga 2* till betänkandet.

Utskottet har inhämtat *yttrande* från kulturutskottet över proposition 133 bilaga 2 Kyrkliga ändamål och motion 2689 yrkande 5. Yttrandet (KrU 1983/84: 4 y) återfinns som *bilaga 3* till betänkandet.

Propositionerna

I *proposition 100 bilaga 9* (finansdepartementet) har regeringen under punkt E 2 föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 beräkna ett förslagsanslag av 10 811 000 000 kr.

I *proposition 133 bilaga 1* (finansdepartementet) har regeringen efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt

dels föreslagit riksdagen att

1. anta vid propositionen fogade förslag till

a. lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.,

b. lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

c. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),

d. lag om ändring i kommunallagen (1977: 179),

e. lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter,

2. till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 11 121 000 000 kr.,

3. till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 000 kr.,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om

4. den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn, m. m.,

5. enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner,

6. de kommunala taxorna.

I *proposition 133 bilaga 2* (civildepartementet) har regeringen efter föredragning av statsrådet Bo Holmberg föreslagit riksdagen att

1. till Vissa ersättningar till kyrkofonden för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln utöver vad som föreslagits i proposition 1983/84: 100 anvisa ett anslag av 42 500 000 kr.,

2. anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader.

Därefter har regeringen i *proposition 150 bilaga 1* (finansdepartementet) efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt

dels föreslagit riksdagen att

8. till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln utöver i proposition 1983/84: 133 begärda medel anvisa ytterligare 45 000 000 kr.,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om

17. kommunsektorn.

I *proposition 133* framhålls inledningsvis att en låg pris- och kostnadsutveckling framöver är av avgörande betydelse för att den nu inledda återhämtningen i ekonomin skall bli bestående. Det är viktigt att samtliga samhällssektorer tar ett ansvar för att kostnadsutvecklingen hålls nere. För kommunsektorn kommer den framtida löneutvecklingens effekter på de kommunala utgifterna att vara av största vikt för förutsättningarna att finansiera den kommunala verksamheten och därmed att upprätthålla och öka sysselsättningen.

För innevarande år förutses ett relativt gynnsamt finansiellt läge för kommunsektorn, förutsatt att pris- och kostnadsutvecklingen kan hållas nere på en nivå som är förenlig med regeringens inflationsmål. Antalet sysselsatta i kommuner och landstingskommuner väntas öka med ca 15 000 personer, varav 10 000 får sysselsättning genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder som beredskapsarbeten och ungdomslag.

Den rapport som utarbetats av den *särskilda arbetsgruppen om kommunernas ekonomi (KEA)* redovisas i propositionen.

Totalbefolkningen kommer att vara i stort oförändrad under den period KEA:s kalkyler täcker dvs. åren 1983–1986. Utvecklingen varierar dock för olika åldersgrupper.

För kommunsektorn innebär de totala krav, under förutsättning av oförändrad standard på verksamheten, som befolkningsutvecklingen ställer en *ökning av verksamhetsvolymen* under åren 1985 och 1986 med 0,2 % per år.

Den totala volymförändringen i den kommunala verksamheten framgår av följande tabell.

Total volymförändring i den kommunala verksamheten enl. KEA-kalkylen

	Volymförändring		varav p.g.a. befolkningsförändringar	
	1985	1986	1985	1986
Kommuner	0,5	0,5	−0,1	−0,1
Landstingskommuner	1,3	1,2	0,8	0,8
Totalt	**0,8**	**0,8**	**0,2**	**0,2**

För åren 1985 och 1986 bedöms *sysselsättningen* öka med 0 resp. 9 000 personer per år.

KEA:s beräkningar vad gäller *den finansiella utvecklingen* för åren 1985 och 1986 illustrerar hur beroende den kommunala ekonomin är av hur priser och löner utvecklas.

Med en snabbare kostnadsutveckling (7 %) försämras de finansiella perspektiven påtagligt. I förhållande till KEA:s lågkostnadsalternativ uppgår försämringen i finansiellt sparande till 6 miljarder kronor år 1985 och till 10 miljarder kronor år 1986.

I propositionen understryks att utöver de ökningar i transfereringarna till kommunsektorn som följer av automatiken och volymförändringarna i verksamheten medger det statsfinansiella läget inte några nya beslut om ökade statliga transfereringar till kommunsektorn för år 1985. I stället är det nödvändigt att ytterligare åtgärder vidtas för att begränsa den automatiska utgiftsökning för staten som annars tenderar att uppkomma.

De i propositionen angivna förslagen innebär för år 1985 sammantaget att de finansiella resurserna för kommunsektorn som helhet blir i stort sett oförändrade i förhållande till KEA:s kalkyler.

Den *kommunala beskattningen av juridiska personer* medför problem i flera hänseenden. Den kommunala taxeringen av juridiska personer bör därför avskaffas och företagsbeskattningen göras helt statlig. För att stabilisera kommunernas ekonomiska situation och ge rimliga planeringsförutsättningar bör slopandet av den kommunala företagsbeskattningen åtföljas av viss kompensation till kommunerna och de kyrkliga kommunerna. Ingen kompensation bör emellertid lämnas till landstingskommunerna som under åren 1983 och 1984 inte har haft något skatteunderlag från juridiska personer.

Eftersom detta får automatisk verkan på utbetalningarna av kommunalskattemedel och skatteutjämningsbidrag först fr. o. m. år 1987 måste en särskild reglering ske rörande förskotten för åren 1985 och 1986 samt skatteutjämningsbidragen för dessa år. Syftet med att slopa den kommunala beskattningen av juridiska personer är inte att ge skattelättnader för företagen.

Ett avskaffande av den kommunala beskattningen utan åtföljande kompensation för kommunerna skulle innebära en ytterligare begränsning av inkomsterna år 1985 med ca 2 miljarder kronor motsvarande ca 0:50 kr./skr. Av bortfallet är ca 430 milj. kr. hänförbart till skatteutjämningsbidraget till kommunerna. För de kyrkliga kommunerna kan det finansiella bortfallet för år 1985 beräknas till ca 170 milj. kr.

För år 1985 kan bidraget beräknas komma att uppgå till ca 1 800 milj. kr. Därvid har även tagits hänsyn till den avräkning om 70 kr. per invånare som bör ske för kommuner som inte erhåller skatteutjämningsbidrag. Hälften av beloppet för kalenderåret 1985, dvs. 900 milj. kr., kommer att utbetalas under budgetåret 1984/85.

De kyrkliga kommunerna bör ges viss kompensation via tillskott av medel till kyrkofonden. Föredraganden föreslår att kompensation utgår med 85 milj. kr. för helt år.

Ett av de beloppsmässigt största statsbidragen till kommunsektorn – *skatteutjämningsbidraget* – kännetecknas genom sin konstruktion fortfarande av en automatik som i vissa lägen kan leda till kraftiga ökningar av bidraget. I avvaktan på skatteutjämningskommitténs översyn av bidragssystemet bör vissa åtgärder vidtas inom ramen för nuvarande system i syfte att minska skatteutjämningsbidragens ökningstakt till en nivå som bättre överensstämmer med målen för kostnadsutvecklingen i samhället.

Grundgarantin bör minskas med en procentenhet för både kommuner och landstingskommuner. Som en följd härav kan bidraget beräknas öka med inemot 300 milj. kr. i stället för med 1 miljard kronor för år 1985.

För kommunerna utom skatteutjämningen bör en motsvarande minskning ske med 70 kr. per invånare. Detta belopp motsvarar den begränsning som sker för kommuner inom skatteutjämningen räknat i kronor per invånare. Genom denna åtgärd minskar det kompensationsbidrag för den slopade kommunala företagsbeskattningen som annars skulle ha lämnats med inemot 200 milj. kr. för helår.

Riksdagen har med anledning av en motion gett regeringen till känna (FiU 1982/83: 45, rskr 397) att den bör ta initiativ till att på lämpliga sätt undersöka möjligheterna att införa *enhetligare redovisningsregler för kommunerna*.

I avvaktan på resultatet av Svenska kommunförbundets och Landstingsförbundets gemensamma utvecklingsprojekt, som syftar till en enhetligare och enklare kommunal redovisning, bör enligt föredragandens mening ingen åtgärd vidtas från statsmakternas sida.

Vad gäller utvecklingen inom *taxe- och avgiftsområdet* anförs följande i propositionen. Mot bakgrund av önskemålet att minska automatiken i kostnadsutvecklingen har statens pris- och kartellnämnd (SPK) på regeringens uppdrag nyligen gjort en undersökning av indexbindningar på olika områden i den privata och offentliga sektorn. Kartläggningen visar att konsumentprisindex ofta tillämpas för att reglera olika taxor och avgifter på det kommunala området.

Svenska kommunförbundet har inlett en diskussion med SPK om hur en alternativ taxereglering kan se ut. Därvid har förbundet åtagit sig att verka för en icke slentrianmässig användning av konsumentprisindex vid taxereglering.

Ett utredningsarbete har påbörjats inom stat-kommunberedningen i syfte att kartlägga och analysera de administrativa och institutionella hinder som finns för en mer aktiv kommunal avgiftspolitik.

RSV har i en skrivelse till regeringen den 7 februari 1984 påpekat att *föreskrifterna om att den preliminära skatten* skall beräknas med hänsyn till den skattesats som först bestämts – när två skattesatser fastställts – medför inte önskvärda konsekvenser.

Föredraganden framhåller att det är angeläget att bestämmelserna om tillämplig skattesats är utformade så att tabelluppgifterna på skattsedlarna och i skatteförfrågningsregistret så långt möjligt är grundade på de senast fastställda skattesatserna. En ändring i denna riktning av nuvarande bestämmelser föreslås i propositionen.

I *proposition 150* anförs följande om utvecklingen i kommunerna. Enligt proposition 133 skall skatteutjämningsbidragen m. m. inte längre räknas upp i samma takt som tidigare. Därvid förutsätts att merparten av de medel som frigörs skall användas för att stimulera sysselsättningen i kommunsektorn.

De nya insatser som föreslås i proposition 150 på familjepolitikens och arbetsmarknadspolitikens områden innebär betydande finansiella lättnader för kommunerna.

Mot denna bakgrund finner föredraganden att det inte är aktuellt, som förutskickades i proposition 133, att i särskild ordning tillföra kommunsektorn ytterligare medel.

För att mildra effekten av den i proposition 1983/84: 200 föreslagna likviditetsindragningen, som skall gälla även för kommunsektorn, föreslås att ramen för det extra skatteutjämningsbidraget vidgas från 110 milj. kr. till 200 milj. kr. för 1985.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet följande motionsyrkanden:

beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.*

2686 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari hemställs

10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till kännna vad som i motionen anförts om den kommunala ekonomin,

2687 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

3. att riksdagen beslutar att med anledning av regeringens yttrande om den kommunal-ekonomiska utvecklingen uttala vad som därom anförs i motionen,

2689 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att godkänna vad som i motionen anförts om inriktningen av den kommunalekonomiska politiken,

2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

3. att riksdagen med anledning av propositionens hemställan under punkterna 4, 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs,

2957 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

3. att riksdagen beslutar att uttala sig för vad som i motionen anförs om den kommunala ekonomin,

beträffande *temporärt skattestopp*

2686 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari hemställs

9. att riksdagen beslutar att anta i bilaga 1 till motionen intaget förslag till lag om begränsning i kommuns och landstingskommuns rätt att ta ut skatt för åren 1985 och 1986 m. m.,

beträffande *den kommunala beskattningen av juridiska personer*

2687 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga hemställs

1. att riksdagen beslutar att med avslag på vad som därom anförs och föreslås i propositionen godkänna vad som i motionen anförs om den kommunala beskattningsrätten av juridiska personer och hos regeringen hemställa om nytt förslag i enlighet därmed,

beträffande *anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen*

2686 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att avslå förslaget att till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffande av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 000 kr.,

2687 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga hemställs

1. att riksdagen beslutar att med avslag på vad som därom anförs och föreslås i propositionen godkänna vad som i motionen anförs om den kommunala beskattningsrätten av juridiska personer och hos regeringen hemställa om nytt förslag i enlighet därmed,

2689 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen,

2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari hemställs

4. att riksdagen avslår förslaget om förslagsanslag på 900 000 000 kr. till

Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen för budgetåret 1984/85,

beträffande *vissa ersättningar till kyrkofonden*

2689 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs

5. att riksdagen beslutar att till Vissa ersättningar till kyrkofonden för budgetåret 1984/85 anvisa ett anslag av 90 051 000 kr.,

beträffande *den kommunala garantibeskattningen av fastigheter*

2688 av Kjell Mattsson (c) och Elving Andersson (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att reformen om juridiska personers kommunala skattskyldighet utformas så att garantiskatten på taxeringsvärdet bibehålls som en kommunal skatt och att det blir en av kommunen verkställd debitering och uppbörd,

beträffande *konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning*

2501 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 2500 – hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om de kommunalekonomiska förutsättningarna för stockholmsregionens kommuner vid en eventuell omläggning av företagsbeskattningen,

beträffande *konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning*

2953 av Kenth Skårvik (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar att Stenungsunds kommuns extraordinära beroende av skatteintäkter från juridiska personer beaktas vid regeringens fördelning av det extra skatteutjämningsbidraget,

beträffande *begränsningar i statsbidragen till kommunerna*

1354 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 1353 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande minskad statlig styrning av kommunerna och behovet av mer generella statsbidragsformer,

2143 av Ivar Franzén (c) vari hemställs

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till generella statsbidrag enligt de riktlinjer som angivits i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om drastiskt minskad statlig styrning av den kommunala verksamheten,

2686 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari hemställs

3. att riksdagen beslutar att avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

4. att riksdagen beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 2 258 000 kr. reducerat förslagsanslag,

5. att riksdagen beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till driften av särskolor för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 225 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,

6. att riksdagen beslutar att med ändring av tidigare beslut till Ersättning av lokal och regional kollektiv persontrafik för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 126 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,

7. att riksdagen beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till färdtjänst för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 163 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,

8. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen och besparingarna i de specialdestinerade statsbidragen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 000 kr.,

2687 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

2. att riksdagen beslutar att avslå förslaget i propositionen till ändring av lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

2689 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs

3. att riksdagen beslutar att avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

6. att riksdagen beslutar begära att regeringen framlägger förslag i enlighet med vad som i motionen anförs om överföring av vissa delar av de specialdestinerade bidragen till ett generellt bidrag,

2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari hemställs

1. att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utformning av ett avgiftssystem för finansiering av det kommunala skatteutjämningssystemet enligt vad som anförs i motionen,

beträffande *anslag till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.*

2686 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 11 471 000 000 kr.,

2689 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs

4. att riksdagen beslutar att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 364 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 11 485 000 000 kr.,

2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari hemställs
5. att riksdagen till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 9 871 000 000 kr.,

2933 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari hemställs
4. att riksdagen avslår propositionens förslag om 45 000 000 kr. till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. för budgetåret 1984/85,

2941 av Karin Söder m. fl. (c) vari hemställs
19. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att anvisa ytterligare 45 milj. kr. till extra "Skatteutjämningsbidrag till kommunerna",

2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari hemställs
4. att riksdagen avslår förslaget att till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. anvisa ytterligare 45 milj. kr.,

beträffande *utredning om översyn av bidrag till kommunerna*

589 av Anders Svärd (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) vari hemställs att riksdagen begär att regeringen utreder och på lämpligt sätt prövar former för förenkling av statsbidragsgivningen till kommuner och landsting,

890 av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) vari – med hänvisning till motiveringen i motion 1983/84: 889 – hemställs att riksdagen hos regeringen begär en särskild utredning om en inordning av alla specialdestinerade statsbidrag i en skatteutjämningsreform byggd på den nuvarande kommunalskatteutjämningens principer, som innebär en rättvisare fördelning av de statliga resurserna till Kalmar län och andra utsatta områden,

1425 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tilläggsdirektiv till skatteutjämningskommittén,

1430 av Per Petersson m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utredning bör företas i syfte att ge vattenkraftskommuner skälig del av vattenkraftsanläggningarnas vinster,

beträffande *enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner*
2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs
3. att riksdagen med anledning av propositionens hemställan under punkterna 4, 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs,

beträffande *de kommunala taxorna*
2687 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs
4. att riksdagen beslutar att med anledning av regeringens yttrande om de kommunala taxorna uttala vad som därom sägs i motionen,

2690 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari såvitt nu är i fråga hemställs

3. att riksdagen med anledning av propositionens hemställan under punkterna 4, 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs,

beträffande *snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel*

2685 av Rolf Rämgård (c) och Ingemar Hallenius (c) vari hemställs att riksdagen beslutar begära att regeringen låter utreda möjligheterna till snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel.

I *motion 2686* (m) framhålls att vår ekonomis inre och yttre balans inte kan återvinnas om den offentliga sektorn får fortsätta att växa på bekostnad av den enskilda.

I motion 1983/84: 2031 (m) krävdes att kommunsektorn under år 1985 skall kännetecknas av nolltillväxt. Detta krav vidhålles. Vidare bör en mera permanent utformning av ett kommunalt skattetak utredas. Enligt motionärernas mening behövs emellertid åtgärder av detta slag redan 1985, varför en lagstiftning om temporärt skattestopp 1985 och 1986 är synnerligen angelägen.

Motionärerna vidhåller även förslagen i motion 2031 om *indragning av specialdestinerade statsbidrag* till kommunsektorn på drygt 5,5 miljarder kronor för år 1985. Samtidigt måste den statliga detaljregleringen av kommunerna minska radikalt. Härigenom ges kommunerna möjlighet att förfoga över sina resurser på ett mera rationellt sätt. En miljard kronor avsätts som riktat stöd till sådana kommuner, som drabbas speciellt hårt av indragningar under år 1985.

Indragningen av vissa bidrag är enbart att se som den tekniska konstruktion som varit mest närliggande att välja. Till ingen del innebär den någon anvisning till kommuner och landsting hur den kommunala verksamheten skall anpassas till en lägre total utgiftsnivå.

Det långsiktiga målet bör vara en successiv minskning av de specialdestinerade bidragen i syfte att öka kommunernas självständighet och minska den finansiella belastningen på statsbudgeten.

Nuvarande *skatteutjämningssystem* är föremål för översyn av en parlamentarisk kommitté. Skatteutjämningssystemet är förknippat med vissa brister. Men motionärerna anser inte att det i nuläget är riktigt att förändra skatteutjämningssystemet utan finner att resultaten av den parlamentariska kommitténs översynsarbete skall avvaktas.

Motionärerna stöder förslaget i propositionen att avskaffa *den kommunala företagsbeskattningen*. De motsätter sig emellertid regeringens principförslag att indragningen av skatteunderlaget från de juridiska personerna i huvudsak skall kompenseras med motiveringen att detta leder till alltför rymliga finansiella ramar för kommunsektorn år 1985.

I *motion 2689* (c) framhålls att i det svåra arbetet att minska budgetunderskottet måste självfallet också kommuner och landsting delta. Besparingsutrymme måste skapas genom att kommunerna själva gör omprioriteringar, effektiviseringar och strävar efter bättre hushållning med tillgängliga resurser. Besparingarna inom den kommunala sektorn får emellertid inte leda till en ökad regional obalans.

Den ryckighet som enligt motionärerna präglat den socialdemokratiska kommunalekonomiska politiken har allvarligt försvårat kommunernas och landstingens planeringsförutsättningar.

Centerpartiet har sedan länge av rättviseskäl föreslagit att *all beskattning av juridiska personer* skall ske via statsskatten. Regeringens proposition biträds i denna del. Däremot anser motionärerna att huvudsyftet med en sådan omläggning – ökad ekonomisk utjämning kommuner emellan – förfelas om kompensation utgår i relation till respektive kommuns och landstings nuvarande skatteinkomster från juridiska personer. Motionärerna medger dock att i vissa enstaka fall kan en indragning av den kommunala beskattningsrätten slå orimligt hårt. Detta problem bör dock enligt motionärernas mening lösas inom ramen för det förhöjda stödet till extra skatteutjämningsbidrag.

För vissa kyrkliga kommuner kan slopandet av den kommunala beskattningen av juridiska personer bli särskilt besvärande, eftersom de kyrkliga kommunerna regelmässigt är betydligt mindre än primärkommunerna. Motionärerna anser att hela beloppet 170 milj. kr. bör återgå till kyrkofonden.

Trots reformsträvanden inom den *statliga skatteutjämningen*, som var särskilt markerade under perioden 1976–1982, kvarstår fortfarande stora skillnader mellan kommunerna i fråga om skattekraft.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag att grundgarantin i skatteutjämningssystemet generellt skall minskas med en procentenhet.

Strävan bör i stället vara att etappvis omfördela de *specialdestinerade bidragen* till ett system med mer generellt utgående statsbidrag, dvs. bidrag i förhållande till t.ex. folkmängd, åldersfördelning, geografiska avstånd, klimat. I motionen föreslås att samtliga specialdestinerade statsbidrag, utom dem som gäller utbildningssektorn, fr.o.m. den 1 januari 1985 minskas med 10% jämfört med statsbudgetens förslag. Detta innebär att ca 2 miljarder kronor frigörs. Därav bör hälften avsättas till ett nytt generellt statsbidragssystem med den inriktning som ovan skisserats.

Inledningsvis påpekas i *motion 2690* (fp) att i propositionen redovisas *bedömningar av kommunernas ekonomi*, vilka inte utgör ett tillfredsställande underlag för riksdagsbeslut. Det saknas en samhällsekonomisk totalbild för dessa år, i vilken den kommunalekonomiska analysen borde sättas in. Enligt motionärerna är en volymexpansion på ca 1 % under de närmaste åren för kraftig. I stället föreslås en indragning av kommunernas finansiella medel med 4,5 miljarder kronor, som enligt folkpartiets beräkningar

medger just så stor volymexpansion som KEA:s beräkningar om befolkningsförändringarnas effekter vid oförändrad standard innebär – dvs. en kommunal volymökning på 0,2 %.

Den metod som föreslås för att uppnå denna indragning är densamma som folkpartiet tidigare anvisat. Den innebär att en avgift på 0,45 % läggs på hela kommunsektorns skatteunderlag.

Avskaffandet av *kommunernas beskattning av juridiska personer* accepteras. Eftersom den totala nödvändiga minskningen av statsbidragen till kommunsektorn enligt motionärernas uppfattning uppgår till ca 4,5 miljarder kronor, föreslås inte någon kompensation för den slopade beskattningsrätten av juridiska personer.

Därutöver föreslås en minskning av statsbidragen till kommunerna på netto 2,5 miljarder kronor. Detta bör ske genom den tidigare nämnda avgiften på 0,45 %, som läggs på hela skatteunderlaget. En sådan avgift inbringar drygt 2,6 miljarder kronor, varav ca 100 milj. kr. bör återgå till speciellt utsatta kommuner och landsting.

Regeringens förslag om *minskning av grundgarantin inom skatteutjämningssystemet* i syfte att begränsa effekterna av automatiken i bidragssystemet avvisas i motionen.

I motionen framhålls vidare att en enig riksdag förra året gav regeringen i uppdrag att undersöka möjligheterna att införa *enhetligare redovisningsregler för kommunerna*. Regeringen har emellertid inte tagit något initiativ för att åstadkomma förändringar gentemot dagens situation. Motionärerna anser att regeringen i sina överläggningar med kommunförbunden måste påtala vikten av att det påbörjade utvecklingsarbetet snarast når resultat.

I motionen framhålls slutligen att kommunerna framöver måste använda *taxor och avgifter* mera aktivt som styrmedel i sin verksamhet. Det utredningsarbete inom detta område som genomförs av stat-kommunberedningen måste bedrivas med skyndsamhet och utifrån ett klart ställningstagande från riksdagen att en vidare användning av taxor och avgifter inom fler områden än f. n. är önskvärt. Detta bör ges regeringen till känna.

I *motion 2687* (vpk) anförs att de som är mest beroende av en fungerande kommunal verksamhet är de sämst avlönade och de mest utsatta grupperna. Överklassen har bättre råd och mera kontakter att utnyttja de "privata" eller kommersiella alternativen.

I motionen understryks att kommunal expansion måste ses som ett viktigt led i kampen mot arbetslösheten – och arbetslösheten är ett avgörande problem i den svenska ekonomin. Regeringens proposition om den kommunala ekonomin strider enligt motionärerna mot kampen mot arbetslöshet.

I motionen avvisas förslaget i propositionen att slopa den *kommunala beskattningen av juridiska personer*. I stället bör den beskattningen reformeras. Själva uttaxeringen av den kommunala skatten på juridiska perso-

ner bör genomföras till en och samma skattesats, den för riket genomsnittliga kommunalskatten. Hela den summa som tas in i kommunal skatt från juridiska personer bör återföras till den kommunala sektorn.

En del – omkring hälften – bör gå till de kommuner i vilka beskattningsobjekten har sin verksamhet enär företagens verksamhet ofta åsamkar kommunerna infrastrukturella utgifter. En andra hälft bör föras över till de mest utsatta kommunerna för att bidra till en utjämning mellan kommunerna. En särskild utredning bör snabbt tillsättas som ger ett konkret lagförslag i denna riktning.

Regeringen vill också minska på grundgarantin i *skatteutjämningssystemet*. Detta ses av motionärerna som ett led i en nedskärningsfilosofi som inte kan accepteras.

När det gäller *taxepolitiken* är regeringens hållning mycket passiv. Tendenserna i dag är att man i många kommuner alltmer uttalat bedriver en taxepolitik som skärper sociala skillnader eller som försvårar t. ex. viktiga kulturpolitiska mål. Denna inkomstfördelningsmässigt regressivt verkande taxepolitik måste bekämpas, och om detta borde den centrala statsmakten ha en vägledande mening.

Förslagen i motionen innebär att den kommunala sektorn från årsskiftet 1984/85 förstärks med 7,2 miljarder kronor, vilket för budgetåret 1984/85 kommer att påverka statsbudgeten med 3,6 miljarder kronor. Motionärerna avser att återkomma till finansieringen av förslagen vid behandlingen av regeringens kompletteringsproposition.

Av *motionerna 2933* (m), *2941* (c) och *2956* (fp) som väckts i anslutning till *proposition 150* framgår att motionärerna i särskilda motioner yrkar avslag på förslaget i proposition 200 om likviditetsindragning från kommunerna. Mot denna bakgrund yrkas i här nämnda motioner avslag på propositionens förslag att med 90 milj. kr. för år 1985 höja skatteutjämningsbidraget till kommunerna.

I *motion 2957* (vpk), som väckts i anslutning till *proposition 150*, sammanfattas vad som framförts i motion 2687. Särskilt understryks att beskattningsrätten av juridiska personer bör återföras till kommunerna.

Utskottet

Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.

Den svenska ekonomin är inne i en återhämtningsfas. Enligt utskottet måste den ekonomiska politiken i detta läge ha en sådan stramhet att budgetunderskottet förhindras att driva upp räntor och inflation och därigenom förhindrar en ökning av tillväxten och sysselsättningen i ekono-

min. Utskottet vill understryka att en låg pris- och kostnadsutveckling är av avgörande betydelse om återhämtningen skall bli bestående.

För kommunernas del kommer den finansiella situationen att utvecklas gynnsamt, under förutsättning av en låg pris- och kostnadsutveckling. Sysselsättningen i kommunsektorn väntas under innevarande år, bl. a. till följd av arbetsmarknadspolitiska insatser, öka med omkring 15 000 personer. För åren 1985 och 1986 visar KEA:s kalkyler en konsumtionsutveckling på strax under 1 % per år. I denna ökning av konsumtionen inryms de krav som ställs på kommunerna främst genom befolkningsförändringar och tidigare fattade statliga beslut.

Utskottet måste emellertid konstatera att nu pågående avtalsrörelse kan göra det omöjligt att uppnå regeringens mål att nedbringa inflationen under år 1984 till 4 %. Om inga åtgärder vidtas är det stor risk att inflationen i Sverige kommer att ligga på en oacceptabelt hög nivå. I proposition 133 visas att i ett högkostnadsalternativ, som blir verklighet vid en alltför hög inflation, hamnar kommunerna i en mycket svår finansiell situation, som i sin tur kan tvinga fram betydande neddragningar av verksamheten. Kraftiga negativa effekter på sysselsättningen blir då oundvikliga.

Utskottet delar därför föredragandens uppfattning i proposition 150 att det i den nu uppkomna situationen är nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att dämpa pris- och kostnadsutvecklingen. Utskottet behandlar dessa förslag i betänkandena FiU 1983/84:40 och 45.

I *motion 2686* (m) framhålls att ekonomins inre och yttre balans inte kan återvinnas om den offentliga sektorn får fortsätta att växa. Volymtillväxten på grund av befolkningsförändringar är obetydlig. Motionärerna kräver därför nolltillväxt för kommunsektorn. I motionen föreslås indragningar som är nära 7 500 milj. kr. större än som föreslås i proposition 133. Utöver dessa förslag föreslås i motionen ett temporärt skattestopp för åren 1985 och 1986 och att en utredning om en permanent utformning av ett kommunalt skattetak genomförs.

Enligt utskottets mening är kravet i motion 2686 på nolltillväxt i kommunsektorn oacceptabelt. Utskottet har vid ett flertal tillfällen understrukit att arbetet med att minska statens budgetunderskott inte får drivas så långt att det kväver tillväxten och ökar arbetslösheten. En neddragning av kommunernas inkomster med 7 400 milj. kr., vilket blir följden om förslagen i motion 2686 genomförs, måste ofrånkomligen få negativa effekter på sysselsättningsutvecklingen och den kommunala servicen. De fördelningseffekter som blir följden av en markant minskning av standarden på den kommunala verksamheten kan inte accepteras av utskottet.

Mot här angiven bakgrund avstyrker utskottet motion 2686 yrkande 10.

I *motion 2690* (fp) föreslås indragningar från kommunerna som är mindre än vad som föreslås i motion 2686 (m). I jämförelse med proposition 133 innebär förslagen i motion 2690 en ytterligare neddragning med 4 500 milj. kr.

Även i *motion 2689* (c) föreslås begränsningar av kommunernas inkomster. Totalt ger förslagen i motionen en indragning av kommunala medel som är 3 000 milj. kr. större än vad som föreslås i proposition 133.

Som utskottet anförde inledningsvis förefaller kommunernas ekonomiska situation generellt sett bli relativt tillfredsställande under år 1984. Enligt KEA:s kalkyler för åren därefter blir den finansiella situationen under åren 1985 och 1986 också tämligen stabil vid låga pris- och löneökningar. Utskottet har i betänkandet FiU 1983/84:45 tillstyrkt vissa åtgärder för att dämpa pris- och kostnadsutvecklingen.

Det finns alltjämt stora behov av förbättringar i den kommunala servicen, men det statsfinansiella läget medger inte någon generell ökning av de statliga transfereringarna till kommunsektorn. Tvärtom är det angeläget att den automatiska tillväxten i statens utgifter till kommunerna ytterligare begränsas. Mot bakgrund av de effekter på sysselsättningen som förändringar i statsbidragssystemet kan få är det i nuvarande läge nödvändigt att de medel som kan frigöras för staten genom en minskad automatik i bidragen till kommunerna används för att främja sysselsättningen och underlätta verksamheten i den kommunala sektorn. Den sammantagna effekten av de åtgärder som bör vidtas, som utskottet återkommer till, får därför inte leda till alltför stora förändringar i det finansiella sparandet i förhållande till KEA-kalkylerna.

Utskottet har vidare uppmärksammat att regeringen i kompletteringspropositionen föreslagit avsevärt vidgade insatser på det arbetsmarknadspolitiska området, bl. a. insatser för att stimulera kommunala investeringar. I särskilda propositioner har förslag lagts fram om ersättningar till landstingen för åren 1985 och 1986 för att stimulera en utbyggnad av hemsjukvård och öppen psykiatrisk vård. Kommunernas medverkan för att underlätta utsatta barnfamiljers ekonomiska situation påverkas även av de familjepolitiska åtgärder regeringen lägger fram i kompletteringspropositionen. Sammantaget torde den finansiella situationen i kommunerna komma att stabiliseras ytterligare av de föreslagna åtgärderna. Därmed skulle ett visst utrymme kunna finnas för att begränsa den automatiska tillväxten i statsbidragen och därmed minska de statliga utgifterna. Åtgärder av den storleksordning som föreslås i motion 2689 (c) och i än högre grad i motion 2690 (fp) torde emellertid få alltför stora negativa konsekvenser för den kommunala verksamheten. Utskottet kan därför inte tillstyrka den inriktning av den kommunala ekonomiska verksamheten som föreslås i motion 2690 yrkande 3 i berörd del och 2689 yrkande 1.

Det bör i sammanhanget nämnas att de likviditetsindragningar som föreslås i proposition 200 för kommunsektorn beräknas uppgå till ca 2 miljarder kronor. De kommer under två år att vara deponerade i riksbanken. Dessa åtgärder förväntas få en tidsbegränsad effekt men får inte på längre sikt samma negativa effekt på den kommunala verksamheten som permanenta indragningar av samma storleksordning.

I *motion 2687* (vpk) framhålls att man av fördelningspolitiska skäl inte kan dra ner bidragen till kommunerna. Enligt motionärerna innebär förslagen i propositionen även att skillnaderna mellan kommunerna skärps. Förslagen i motion 2687 innebär en förstärkning av den kommunala sektorn med 7 200 milj. kr. I *motion 2957* (vpk) upprepas i en kort sammanfattning vad som anförts i motion 2687.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 2687 att nedskärningar av den kommunala sektorn kan medföra att svåra fördelningspolitiska problem uppstår. Utskottet vill emellertid erinra om att de bedömningar som nu kan göras för åren 1984 och 1985 innefattar en viss expansion av kommunernas verksamhet. En expansion av kommunernas verksamhet i den storleksordning som förslagen i motion 2687 skulle leda till kan emellertid inte tillstyrkas vare sig av stabiliseringspolitiska eller av statsfinansiella skäl. Utskottet avstyrker sålunda motion 2687 yrkande 3 samt motion 2957 yrkande 3.

Temporärt skattestopp

Vad gäller kravet på skattestopp för åren 1985 och 1986 för kommuner vill utskottet hänvisa till vad utskottet anförde i betänkandet FiU 1982/83:45. Utskottet avvisade vid detta tillfälle kravet på skattestopp och noterade att konstitutionsutskottet i betänkande KU 1980/81:22 har klarlagt att grundlagsregleringen av den kommunala självbeskattningen innebär att kommunerna ges reell frihet att bestämma beskattningens storlek. Konstitutionsutskottet drog därför slutsatsen att ingrepp i kommunernas beskattningsrätt bör undvikas. Finansutskottet har alltjämt samma uppfattning och avstyrker motion 2686 (m) yrkande 9.

Den kommunala beskattningen av juridiska personer

I proposition 133 föreslås att den kommunala taxeringen av juridiska personer avskaffas och att företagsbeskattningen görs helt statlig. Härigenom kan stora administrativa vinster uppnås. För att stabilisera kommunernas ekonomiska situation och ge rimliga planeringsförutsättningar bör viss kompensation ges till primärkommuner och kyrkliga kommuner. Ingen kompensation föreslås till landstingskommunerna som under åren 1983 och 1984 inte har haft något skatteunderlag från juridiska personer. Skattebortfallet för kommunerna innebär en begränsning av inkomsterna med ca 2 000 milj. kr. och för de kyrkliga kommunerna med 170 milj. kr. Vid utformningen av kompensationsmetoden har inriktningen varit att finna en metod vars resultat väl ansluter sig till vad den enskilda kommunen får i inkomster från juridiska personer i dagsläget. För kommuner utanför skatteutjämningen bör en reduktion av kompensationen ske med 70 kr. per invånare eller sammantaget 200 milj. kr. för år 1985. Kompensationen till kommunerna för år 1985 kommer därmed att uppgå till 1 800 milj. kr. eller 900 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

I *motionerna 2686* (m), *2689* (c) och *2690* (fp) yrkas bifall till förslaget i propositionen att avskaffa den kommunala företagsbeskattningen. I *motion 2687* (vpk) avstyrks förslaget.

Förslaget till kompensation för inkomstbortfallet i kommunerna avstyrks emellertid i de tre här först nämnda motionerna. I motionerna 2686 och 2690 anförs att förslaget till kompensation innebär att alltför rymliga ramar skapas för kommunsektorn år 1985. I stället bör, hävdar motionärerna, särskilda medel avsättas för bidrag till primärkommuner som drabbas hårt av indragningar av medel till staten.

I motion 2689 (c) anförs att huvudsyftet med omläggningen av den kommunala företagsbeskattningen går förlorat – dvs. ökad ekonomisk utjämning mellan kommuner – om kompensation sker i enlighet med propositionens förslag. Problemet att vissa kommuner drabbas hårt av indragning av medel till staten bör lösas inom ramen för det förhöjda stödet till extra skatteutjämningsbidrag.

I motion 2687 (vpk) framhålls att den kommunala beskattningsrätten av företag bör behållas. Men uttaxeringen av den kommunala skatten från juridiska personer bör grundas på en för riket genomsnittlig kommunalskatt. Hela den summa som tas in i kommunal skatt bör sedan återföras till den kommunala sektorn.

Förslaget i motionen innebär att kommunerna återfår de skattemedel från juridiska personer som under senare år i olika etapper har överförts från kommunerna till staten. Förändringarna har motiverats av statsfinansiella skäl. Den kommunala beskattningen av juridiska personer har vidare medfört problem i flera hänseenden. Inkomsterna från juridiska personer har varierat kraftigt från kommun till kommun. För företagen har skillnaderna i utdebitering påverkat valet av lokaliseringsort, vilket medfört olämpliga effekter ur regionalpolitisk synpunkt. Den kommunala beskattningen av företagen har verkat betungande för beskattningsmyndigheterna, framför allt när det gäller företag med verksamhet i flera kommuner.

I proposition 133 gör föredraganden bedömningen att möjligheterna att förenkla regelsystemet inom ramen för en fortsatt kommunal taxering är mycket små. Utskottet delar denna uppfattning och tillstyrker därför att den kommunala taxeringen av juridiska personer avskaffas. Förslaget innebär emellertid inte att omfattningen av företagens totala beskattning skall påverkas. Företagens statliga skatt förutsätts bli höjd i motsvarande grad. Regeringen avser att återkomma med förslag härom till hösten 1984. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2687 yrkande 1 i berörd del.

Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen

Utskottet övergår nu till att diskutera behovet av att kompensera kommunerna för det skattebortfall som ett slopande av den kommunala företagsbeskattningen innebär. Utskottet har tidigare i avsnittet om den ekono-

miska utvecklingen i kommunerna redovisat sitt ställningstagande till nivån på de totala indragningarna av medel från kommunerna.

I *motionerna 2686 (m), 2989 (c) och 2690 (fp)* anförs att någon kompensation inte bör utgå. Utskottet delar den uppfattning som framförs i propositionen att kommunerna måste ges rimliga planeringsförutsättningar. Enligt utskottets mening är det därför lämpligt att en kompensation ges som så nära som möjligt ansluter till vad resp. kommun erhåller med nu gällande regler. Det bör dock uppmärksammas, vilket också framhålls i motion 2689, att en permanentning av kompensationen enligt den i propositionen beskrivna modellen på längre sikt kan leda till orättvisor eftersom företagens lokalisering inte är statisk utan ändras över tiden.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till vad som här anförts förslaget i propositionen att dels avskaffa kommunernas beskattning av juridiska personer, dels anslå 900 milj. kr. till kompensation för kommuner för det därvid uppkomna inkomstbortfallet. Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker yrkande 2 i motion 2686, yrkande 1 i berörd del i motion 2687, yrkande 2 i motion 2689 och yrkande 4 i motion 2690.

Vissa ersättningar till kyrkofonden

För de *kyrkliga kommunerna* innebär förslaget i propositionen ett inkomstbortfall på 170 milj. kr. för år 1985. I propositionen föreslås att de kyrkliga kommunerna kompenseras för hälften av detta belopp dvs. med 85 milj. kr.

I *motion 2689* (c) anförs att denna indragning i vissa fall kan bli särskilt besvärande för de kyrkliga kommunerna eftersom dessa regelmässigt är betydligt mindre än primärkommunerna. Motionärerna anser därför att hela beloppet bör återgå till kyrkofonden.

I ett yttrande till finansutskottet framhåller kulturutskottet (KrU 1983/84:4 y) att de kyrkliga kommunerna bör ges viss kompensation för det inkomstbortfall som uppkommer genom att den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Kulturutskottet kan dock inte tillstyrka att kompensationen blir större än den av regeringen föreslagna. Kulturutskottet erinrar i sammanhanget om att, som förutskickas i propositionen, 1982 års kyrkokommitté (Kn 1982:05) fått i uppdrag att i sina överväganden också ta hänsyn till den nya situation som uppstår när den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas.

Utskottet har inget att erinra mot kulturutskottets ställningstagande och avstyrker sålunda motion 2689 yrkande 5 och tillstyrker bifall till det föreslagna anslaget i propositionen och den föreslagna ändringen i lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader.

Den kommunala garantibeskattningen av fastigheter

I *motion 2688* av Kjell Mattsson (c) och Elving Andersson (c) begärs att garantiskatten på taxeringsvärdet bibehålls som en kommunalskatt vid

slopandet av den kommunala beskattningen av företag och att det blir en av kommunen verkställd debitering och uppbörd.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande. Den kompensationsmetod som valts kommer att ge kommunerna belopp under övergångsåret som överensstämmer väl med vad kommunerna erhåller med nuvarande regler. På längre sikt kan den använda metoden naturligtvis leda till orättvisor, eftersom företagens lokalisering kan förändras över tiden. Motionärernas förslag att låta kommunerna debitera och svara för uppbörden av den kommunala garantibeskattningen vid sidan av den statliga uppbörden förefaller emellertid vara en onödig och för kommunerna alltför betungande administrativ uppgift. Motion 2688 avstyrks därför.

Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning

I *motion 2501* av Ingemar Eliasson m.fl. (fp) framhålls att beslutet att avskaffa den kommunala företagsbeskattningen måste åtföljas av en reformering av nu gällande skatteutjämningssystem. Förslaget drabbar stockholmsregionen särskilt hårt. Motionärerna förutsätter att detta beslut åtföljs av studier som visar hur en förändring av kommunalskattereglerna påverkar olika regioner och typer av kommuner.

Som utskottet anfört kan den kompensationsmetod för kommunernas skattebortfall som föreslås i propositionen komma att medföra snedvridningar på sikt. Inom ramen för skatteutjämningskommitténs arbete skall särskilt beaktas vilka förändringar som kan bli nödvändiga att vidta i skatteutjämningssystemet på grund av att den kommunala företagsbeskattningen slopas. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2501.

Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning

I *motion 2953* av Kenth Skårvik (fp), som väckts i anslutning till proposition 150, anförs att Stenungsunds kommun kommer att drabbas särskilt hårt av överföringen till staten av hela skatteunderlaget från juridiska personer. Motionären framhåller att kompletteringspropositionen inte ger besked om hur stor den i proposition 133 föreslagna kompensationen blir för Stenungsunds del. En utebliven kompensation kommer att leda till en kraftig skattehöjning för kommunens del. Motionären vill att riksdagen beslutar att Stenungsunds kommuns extraordinära beroende av skatteintäkter från juridiska personer beaktas vid regeringens fördelning av det extra skatteutjämningsbidraget.

Med anledning av motion 2953 vill utskottet anföra följande. Stenungsunds kommun ingår i skatteutjämningen. Regeringens förslag till kompensation innebär att inkomstbortfallet vid slopandet av den kommunala företagsbeskattningen ersätts på så sätt att resultatet av kompensationen väl ansluter sig till vad den enskilda kommunen erhåller i inkomster från

juridiska personer i dagsläget. Detta gäller även för Stenungsunds kommun. Det extra skatteutjämningsbidrag som föreslås i proposition 150 är motiverat av förslaget om likviditetsindragningar för kommunerna. Fördelningen av detta bidrag ankommer på regeringen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2953.

Begränsningar i statsbidragen till kommunerna

Som tidigare redovisats i betänkandet finner utskottet det nödvändigt att som ett led i regeringens antiinflationspolitik för år 1985 begränsa den automatiska ökningen i statsbidragen till kommunerna. I propositionen föreslås en neddragning av skatteutjämningsbidragen för år 1985. Den förutses ske genom att grundgarantin minskas med en procentenhet för kommuner och landsting. Spärreglerna anknutna till systemet bör därvid också minskas med en procentenhet.

I *motion 2686* (m) framhålls att skatteutjämningssystemet är förknippat med vissa brister. Motionärerna hävdar att systemets konstruktion har innebörden att samtidigt som det lockar till skattehöjning medverkar det även till att hindra skattesänkningar i kommuner som får skatteutjämningsbidrag. Men även om systemet har dessa brister vill motionärerna att den parlamentariska kommitté som utför en översyn av skatteutjämningssystemet (Dir. 1983:46) bör avvaktas. Som alternativ till den föreslagna indragningen av medel anvisar motionärerna kraftiga nedskärningar av vissa specialdestinerade bidrag. Reduktionen av medelsöverföringen till den kommunala sektorn skall enligt motionen ske främst genom ett borttagande av statsbidragen till driften av kliniker för psykiskt sjuka, driften av särskolor, ersättning för lokal och regional kollektiv persontrafik och till färdtjänst. Sammantaget innebär dessa förslag en neddragning av angivna specialdestinerade bidrag med mer än 5,5 miljarder kronor.

Utskottet har tidigare i betänkandet avvisat en neddragning av denna storleksordning med hänvisning till de starka negativa effekterna på den kommunala verksamheten och sysselsättningen. Utskottet vill här göra det tillägget att, även om det nuvarande statsfinansiella läget kräver en noggrann prövning av alla utgifter över statsbudgeten, de besparingsområden som utpekas i motion 2686 från fördelningssynpunkt är synnerligen illa valda. Utskottet avstyrker följaktligen motion 2686 yrkandena 3–8.

Även i *motion 2690* (fp) avvisas förslaget i propositionen att dra ner ökningen i skatteutjämningsbidraget. Motionärerna föreslår som alternativ en indragning av medel från kommunsektorn genom att en avgift på 0,45 % läggs på hela det kommunala skatteunderlaget.

Förslaget att införa en sådan avgift har utskottet tidigare tillbakavisat (FiU 1982/83:45 s. 24). Utskottet framhöll vid detta tillfälle att flera betänkligheter kan anföras mot ett sådant förfarande. Förslaget har samma innebörd som en begränsning av skatteunderlaget för fysiska personer. Utskot-

tet ser ingen anledning att nu ändra sitt ställningstagande. Utskottet avstyrker motion 2690 yrkandena 1 och 2.

Liksom i motionerna 2686 och 2690 avvisas i *motion 2689* (c) förslaget om nedskärning av skatteutjämningsbidraget. I motionen föreslås att samtliga specialdestinerade bidrag med undantag för dem som används inom utbildningssektorn fr. o. m. den 1 januari 1985 skall minskas med 10% jämfört med statsbudgetens förslag. Enligt motionen innebär detta att ca 2 miljarder kronor frigörs. Hälften av detta belopp vill motionärerna avsätta till ett nytt generellt statsbidragssystem. Motiven till att införa ett sådant system utvecklas närmare i *motion 2143* av Ivar Franzén (c) samt i motion 1353 med hemställan i *motion 1354* (c).

Genom att avveckla de specialdestinerade bidragen och övergå till ett generellt bidragssystem stärks, menar motionärerna, den kommunala självstyrelsen, samtidigt som det bidrar till att den kommunala verksamheten effektiviseras. I motion 2143 anges riktlinjer för hur ett sådant system kan utformas. Utgångspunkten skall vara de allmänna principer som gäller för den kommunala skatteutjämningen.

Utskottet delar den uppfattningen som uttalas i motion 2689 att av fördelningspolitiska skäl måste skattefinansieringen framgent vara den helt dominerande finansieringskällan för kommunala tjänster.

Utskottet har heller inget att erinra mot målsättningen att minska detaljregleringen i det nuvarande statsbidragssystemet. Utskottet vill understryka att förslagen i propositionen att begränsa automatiken i skatteutjämningsbidraget inte innebär ett ställningstagande mot en generalisering i statsbidragsgivningen. Det kan nämnas att målet att öka schabloniseringen inte enbart uppnås genom allmänna bidrag som skatteutjämningsbidraget. Av avgörande betydelse är även det fortsatta arbetet med att förändra de specialdestinerade bidragen.

Det bör också påpekas att flera av de specialdestinerade bidrag som motionärerna föreslår skall reduceras med 10% är reglerade genom avtal för kortare eller längre tid, vilka inte ensidigt kan brytas av den statliga parten.

I skatteutjämningskommitténs uppdrag ingår att undersöka möjligheterna och konsekvenserna av att överföra vissa specialdestinerade statsbidrag till skatteutjämningssystemet. Med hänvisning till vad som här anförts och till det pågående arbetet med att reformera nuvarande statsbidragssystem avstyrker utskottet motionerna 1354, 2143 och 2689 yrkandena 3 och 6.

Vänsterpartiet kommunisterna motsätter sig i *motion 2687* nedskärningen i skatteutjämningssystemet av fördelningspolitiska skäl.

Utskottet vill emellertid här hänvisa till de insatser som föreslås i proposition 150. I kompletteringspropositionen föreslås sålunda en betydande ökning av insatser på det arbetsmarknadspolitiska området. Vidare föreslås i denna proposition vissa familjepolitiska åtgärder, som innebär att

barnfamiljerna får en kraftig ökning av sin köpkraft. De medel som frigjorts genom sänkningen av grundgarantin i skatteutjämningen har använts till att finansiera dessa åtgärder. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2687 yrkande 2.

Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna

Medelsbehovet för anslaget till skatteutjämningssystemet under budgetåret 1984/85 avser bidrag som utbetalas under andra hälften av år 1984 och första hälften av år 1985. Storleken av de skatteutjämningsbidrag, som föreslås i propositionerna 133 och 150 för år 1984 och de beräknade bidragen för år 1985 framgår av följande sammanställning.

Skatteutjämningsbidrag åren 1984 och 1985
Milj. kr.

	1984	1985
Kommuner	6259	5986
Landstingskommuner	4691	4811
Extra skatteutjämningsbidrag	85	200
Särskilt riktat stöd	300	–
	11335	**10997**

Sammantaget beräknas bidragen för år 1984 uppgå till 11335 milj. kr. och 10997 milj. kr. för år 1985.

Mot bakgrund av att såväl moderata samlingspartiet som folkpartiet och centerpartiet avvisar förslaget i proposition 200 att genomföra en temporär likviditetsindragning från kommunerna avstyrks i *motion 2933* (m), *motion 2956* (fp) och *motion 2941* (c) förslaget i proposition 150 att ytterligare förstärka anslaget till skatteutjämningsbidraget.

Utskottet har i betänkande FiU 1983/84:45 tillstyrkt denna likviditetsindragning. Enligt utskottets mening är det därför rimligt att skatteutjämningsbidraget tillförs ytterligare 90 milj. kr. år 1985 för att mildra problemen i de kommuner som drabbas hårdast av denna indragning. Mot bakgrund av vad utskottet anfört om skatteutjämningsbidragen yrkar utskottet bifall till förslagen i propositionerna 133 och 150 och avstyrker motionerna 2686 yrkande 1, 2689 yrkande 4 och 2690 yrkande 5 samt motionerna 2933 yrkande 4, 2941 yrkande 19 och 2956 yrkande 4.

Utredning om översyn av bidrag till kommunerna

I *motion 589* av Anders Svärd (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) och i *motion 890* av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) begärs *en utredning om översyn av bidrag till kommunerna.*

I motion 589 framhålls att det nuvarande systemet i många fall är onödigt detaljstyrande. En utredning om ett förenklat system bör enligt motionärerna som utgångspunkt ha gällande principer för den allmänna skatteutjämningen.

Motiveringen till yrkandet i motion 890 återfinns i motion 889. Motionärerna anför att den fördelning av statsmedel som sker genom de olika transfereringssystemen missgynnar de svaga regionerna i landet – däribland Kalmar län – och gynnar de ekonomiskt starka. I likhet med yrkandet i motion 589 begärs en utredning om en skatteutjämningsreform byggd på den nuvarande skatteutjämningens principer.

Utskottet har tidigare i betänkandet framhållit att en översyn av det nuvarande statsbidragssystemet med utgångspunkt från de principer som nämns i motionerna pågår. Utskottet avstyrker motionerna 589 och 890.

I *motion 1425* av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) anförs att ökningen av socialbidragskostnaderna låser allt större ekonomiska och personella resurser i kommunerna till utbetalning av individuell behovsprövad ekonomisk hjälp. Motionärerna vill att *skatteutjämningskommittén genom tilläggsdirektiv* åläggs att pröva om inte ett socialförsäkringstillägg kan finansieras genom en samtidig förändring av nuvarande skatteutjämningssystem.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande. I skatteutjämningskommitténs uppdrag ingår att pröva om faktorer – såsom kostnader till följd av invandring och arbetslöshet – bör beaktas i skatteutjämningssystemet. Frågan om att ersätta individuellt behovsprövad ekonomisk hjälp med generella socialförsäkringstillägg är emellertid inte i första hand en fråga om att utjämna kostnader mellan olika kommuner utan en socialpolitisk fråga. Den bör därför inte utredas av skatteutjämningskommittén. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1425.

I *motion 1430* av Per Petersson m. fl. (m) anförs att riksdagen bör ge regeringen till känna att en *utredning i syfte att ge vattenkraftskommuner skälig del av vattenkraftsanläggningarnas vinster* bör genomföras.

Yrkandet i motion 1430 innebär enligt utskottets mening att en utredning bör undersöka möjligheterna att skapa en särskild lagstiftning för skatteutjämning till vattenkraftskommuner. Utskottet har tidigare (FiU 1981/82:21) behandlat en motion med liknande innehåll. Vid detta tillfälle motsatte sig utskottet att en särskild skattelagstiftning skulle tillämpas för enskilda kommuner.

Kommuner som drabbas särskilt hårt av förslag om indragning av kommunalskattemedel och som bedöms ha en särskilt ekonomiskt svag situation kan erhålla kompensation för detta inom den utvidgade ram för det extra skatteutjämningsbidraget som föreslås i propositionerna 133 och 150. Det får ankomma på regeringen att göra den nödvändiga prövningen. Det bör också nämnas att Jokkmokks kommun liksom andra kommuner genom skatteutjämningsgarantin tillförsäkras viss skattekraft.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1430.

Övriga frågor

Riksdagen har med anledning av motion 1982/83:1155 gett regeringen till känna (FiU 1982/83:45) att den bör ta initiativ till att undersöka möjligheterna att införa *enhetligare redovisningsregler* för kommunerna. Avsaknaden av enhetliga redovisningsregler försvårar jämförelser mellan olika kommuner. I proposition 133 framhålls att i ett läge då den statliga detaljregleringen avtrappas är det angeläget att redovisningen mellan olika kommuner blir jämförbar. Enligt propositionen har Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet startat ett utvecklingsprojekt som syftar till en enhetligare och enklare kommunal redovisning.

I *motion 2690* (fp) begärs att regeringen i sina överläggningar med kommunförbunden påtalar vikten av att det påbörjade utvecklingsarbetet snarast når resultat.

Med hänvisning till att resultatet av översynen torde föreligga under år 1985 finns det enligt utskottets mening inget motiv för riksdagen att, som föreslås i motionen, göra ett tillkännagivande i denna fråga. Utskottet avstyrker följaktligen motion 2690 yrkande 3 i berörd del.

Mot bakgrund av målet att dämpa kostnadsökningen i ekonomin har frågan uppstått om bl.a. vilka höjningar av *de kommunala taxorna* som är förenliga med denna övergripande målsättning. Statens pris- och kartellnämnd (SPK) har nyligen undersökt indexbindningen på olika områden i den privata och offentliga sektorn. Undersökningen visar att konsumentprisindex ofta tillämpas för att reglera olika taxor och avgifter på det kommunala området. Mot denna bakgrund har Svenska kommunförbundet inlett en diskussion om hur en alternativ taxereglering kan se ut. I propositionen understryks emellertid att det ankommer på resp. kommun att själv avgöra hur mycket av en viss verksamhet som skall finansieras via kommunalskatten och hur mycket som skall finansieras via avgifter. Avgifterna får dock inte vara högre än självkostnaderna.

Det bör i detta sammanhang även erinras om att ett utredningsarbete har påbörjats inom stat-kommunberedningen i syfte att kartlägga och analysera de administrativa och institutionella hinder som finns för en mer aktiv kommunal avgiftspolitik.

I *motion 2690* (fp) framhålls att kommunerna framöver måste använda taxor och avgifter mer aktivt som styrmedel i sin verksamhet. Motionärerna vill att riksdagen ger regeringen till känna att stat-kommunberedningens arbete skall bedrivas skyndsamt.

Utskottet har erfarit att den ovan nämnda utredningen enligt föreliggande planer kommer att redovisa sina förslag vid årsskiftet 1984-1985. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2690 yrkande 3 i berörd del.

I *motion 2687* (vpk) anförs att regeringens hållning när det gäller taxepolitiken är mycket passiv. Enligt motionärerna bör riksdagen uttala att tendenserna att i allt större utsträckning bedriva en inkomstfördelningsmässigt regressivt verkande taxepolitik måste bekämpas.

Utskottet delar uppfattningen att taxepolitiken måste utformas på ett fördelningspolitiskt acceptabelt sätt. Inom ramen för stat-kommunberedningens utredning rörande den kommunala avgiftspolitiken skall också fördelningspolitiska aspekter beaktas. Det bör emellertid påpekas i detta sammanhang att en övergång från skattefinansiering till avgiftsfinansiering för vissa kommunala tjänster inte generellt innebär att effekten blir inkomstfördelningsmässigt regressiv. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen anser inte utskottet påkallat.

Mot bakgrund av vad utskottet här anfört avstyrker utskottet motion 2687 yrkande 4.

I proposition 133 föreslås en ändring av nuvarande bestämmelser om tillämplig *kommunal skattesats vid beräkning av preliminär skatt*. Ändringen innebär att tabelluppgifterna på skattsedlarna och i skatteförfrågningsregistret så långt möjligt skall utgå från de senast fastställda skattesatserna. Detta kräver vissa lagändringar som redovisas i propositionen. Utskottet har inget att erinra mot förslagen i propositionen.

I *motion 2685* av Rolf Rämgård (c) och Ingemar Hallenius (c) begärs en utredning om möjligheterna till *snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel*. Motionärerna framhåller att systemet med eftersläpande skatteutbetalningar försvårar en vettig planering och resurshållning för kommunerna. Även stabiliseringspolitiska skäl talar för att nuvarande system ändras.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning. Genom nuvarande ordning för utbetalning av kommunalskattemedel kan inkomsterna för det kommande kalenderåret beräknas med god säkerhet redan tidigt under hösten året före verksamhetsåret. Beräkningen baseras på taxeringsutfallet. Denna beräkning ligger till grund för beslutet om utdebitering av skatt.

Med den ordning motionärerna föreslår skulle beräkningen av inkomsterna innehålla samma osäkerhet som exempelvis beräkningen av statsinkomsterna. Den skulle vara avhängig av exempelvis avtalsutfall, löneglidning och sysselsättningsförändringar. Dessa faktorer är mycket svåra att förutse. Det slutliga utfallet av dessa föreligger först i samband med att taxeringsutfallet blir känt. Det är uppenbart att den kommunala planeringen skulle avsevärt försvåras med en sådan ordning som motionärerna föreslår. Utskottet ser därför inte skäl att tillstyrka motionärernas förslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m.m.*
   att riksdagen med anledning av propositionerna 1983/84:133 bilaga 1 moment 4 och 1983/84:150 bilaga 1 moment 17 samt med

avslag på motionerna 1983/84:2686 yrkande 10, 1983/84:2687 yrkande 3, 1983/84:2689 yrkande 1, 1983/84:2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1983/84:2957 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *temporärt skattestopp*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2686 yrkande 9,
3. beträffande *den kommunala beskattningen av juridiska personer*
att riksdagen med avslag på motion 1983/84:2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga antar i proposition 1983/84:133 bilaga 1 moment 1 a framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1982:221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.,
4. beträffande *anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen*
att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:133 bilaga 1 moment 3 samt med avslag på motionerna 1983/84:2686 yrkande 2, 1983/84:2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga, 1983/84:2689 yrkande 2 och 1983/84:2690 yrkande 4 till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 900 000 000 kr.,
5. beträffande *vissa ersättningar till kyrkofonden*
att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:133 bilaga 2 moment 1 och med avslag på motion 1983/84:2689 yrkande 5 till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln – utöver av riksdagen tidigare anvisat belopp[1] – anvisar ett anslag av 42 500 000 kr.,
6. beträffande *lag om ändring i lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader*
att riksdagen antar i proposition 1983/84:133 bilaga 2 moment 2 framlagt förslag,
7. beträffande *den kommunala garantibeskattningen av fastigheter*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2688,
8. beträffande *konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2501,
9. beträffande *konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2953,
10. beträffande *begränsningar i statsbidragen till kommunerna*
att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84:1354, 1983/84:2143, 1983/84:2686 yrkandena 3–8, 1983/84:2687 yrkande 2, 1983/84:2689 yrkandena 3 och 6 och 1983/84:2690 yrkandena 1 och 2 antar i proposition 1983/84:133 bilaga 1 moment 1 b

[1] Prop. 1983/84:100 bil. 15 p. C 3, KrU 14, rskr 225.

framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag,

11. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna*
att riksdagen med bifall till propositionerna 1983/84:133 bilaga 1 moment 2 och 1983/84:150 bilaga 1 moment 8 samt med avslag på motionerna 1983/84:2686 yrkande 1, 1983/84:2689 yrkande 4, 1983/84:2690 yrkande 5, 1983/84:2933 yrkande 4, 1983/84:2941 yrkande 19 och 1983/84:2956 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m* för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 11 166 000 000 kr.,
12. beträffande *utredning om översyn av bidrag till kommunerna*
a. att riksdagen avslår motion 1983/84:589,
b. att riksdagen avslår motion 1983/84:890,
c. att riksdagen avslår motion 1983/84:1425,
d. att riksdagen avslår motion 1983/84:1430,
13. beträffande *enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner*
att riksdagen med avslag på motion 1983/84:2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1983/84:133 bilaga 1 moment 5,
14. beträffande *de kommunala taxorna*
att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84:2687 yrkande 4 och 1983/84:2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1983/84:133 bilaga 1 moment 6,
15. beträffande *kommunal skattesats vid beräkning av preliminär skatt*
att riksdagen antar i proposition 1983/84:133 bilaga 1 momenten 1 c, d och e framlagda
a. förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
b. förslag till lag om ändring i kommunallagen (1977:179),
c. förslag till lag om ändring i lagen (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter,
16. beträffande *snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2685.

Stockholm den 22 maj 1984

På finansutskottets vägnar

ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Nils Åsling (c), Lennart Blom (m), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Hugo Hegeland (m), Gunnar Nilsson i Eslöv (s), Margit Gennser (m), Gerd Engman (s) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

Reservationer

1. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Den svenska" och på s. 17 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Underskott i bytesbalans och statsbudget påverkar inriktningen även av den kommunala ekonomin. I dagsläget kan visserligen en konjunkturåterhämtning skönjas, men de underliggande ekonomiska problemen finns kvar och förvärras. Redan i dag verkar den offentliga sektorn hämmande på vår ekonomi. Om detta vittnar både ett budgetunderskott på 11–12 % av BNP och ett alldeles för högt skattetryck. Vår ekonomis inre och yttre balans kan inte återvinnas om den offentliga sektorn får fortsätta att växa på bekostnad av den enskilda.

En låg pris- och kostnadsutveckling i framtiden är av avgörande betydelse för att vår ekonomi skall bringas i balans. Det förefaller som om hittills träffade löneavtal knappast är förenliga med denna förutsättning.

Den kommunala sektorns avtal, på en väl hög nivå och med skilda garantiklausuler inbyggda, framstår som svårförenliga med regeringens inflationsmål.

I *motion 2686* (m) framhålls att en förutsättning för att den svenska ekonomin åter skall komma i balans är att den offentliga sektorn inte fortsätter att växa. Volymtillväxten på grund av befolkningsförändringar är obetydlig. Motionärerna kräver därför nolltillväxt för kommunsektorn. I motionen föreslås indragningar av de specialdestinerade bidragen till kommunerna på drygt 5,5 miljarder kronor och att den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. För de kommuner som drabbas särskilt hårt av dessa åtgärder bör ett bidrag om en miljard kronor avsättas. Nettoeffekten blir en samlad neddragning av kommunernas inkomster med ca 7400 milj. kr. Utöver dessa förslag föreslås i motionen ett temporärt skattestopp för åren 1985 och 1986.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Befolkningsutvecklingen totalt och i olika åldersklasser är av central betydelse för den kommunala ekonomin. Den senare delen av 1980-talet kommer att – till skillnad från förhållandena under 1960- och 1970-talen – kännetecknas av att totalbefolkningen är oförändrad. De totala kraven på volymtillväxt enligt propositionen på grund av befolkningsförändringar beräknas till + 0,2 %.

Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med vad som anförs i motionen att det inte finns några skäl för en fortsatt kommunal expansion. Antalet skolelever kommer att minska dramatiskt de närmaste 15 åren.

Även om antalet äldre pensionärer ökar, kommer servicebehovet sannolikt inte att öka. Hälsotillståndet hos varje åldersklass jämfört med tidigare åldersklasser förbättras fortlöpande.

Det finns därför skäl att kraftigt minska de statliga transfereringarna till kommunsektorn. Behovet att sanera statsfinanserna talar också för detta. I likhet med motionärerna anser utskottet att minskningen bör avse de specialdestinerade bidragen och inte – som regeringen föreslagit – de generella bidragen. De specialdestinerade bidragen syftar ofta till att stimulera utbyggnaden av den offentliga sektorn och en likformig standard oberoende av lokala förhållanden.

För att inte kommunerna skall kompensera bortfallet av bidrag med skattehöjningar bör som föreslås i motionen ett temporärt skattestopp införas för åren 1985 och 1986.

Utskottet tillstyrker med det anförda vad som anförs i motion 2686 yrkande 10.

I *motion 2690* (fp) föreslås indragningar från kommunerna i storleksordningen 4500 milj. kr. Även i *motion 2689* (c) föreslås begränsningar av kommunernas inkomster. Totalt uppgår dessa till ca 3 miljarder kronor.

Enligt utskottets mening är dessa indragningar otillräckliga. De har inte heller en utformning som ligger i linje med målet att radikalt nedbringa det statliga budgetunderskottet. Utskottet noterar emellertid att inriktningen av indragningarna i motion 2689 – att begränsa de specialdestinerade kommunbidragens storlek – överensstämmer med vad utskottet anser vara lämpligt.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2689 yrkande 1 och 2690 yrkande 3.

I *motion 2687* (vpk) framhålls att man av fördelningspolitiska skäl inte kan dra ner bidragen till kommunerna. Enligt motionärerna innebär förslagen i propositionen även att skillnaderna mellan kommunerna skärps. Förslagen i motion 2687 innebär en förstärkning av den kommunala sektorn med 7200 milj. kr. I *motion 2957* (vpk) upprepas i en kort sammanfattning vad som anförts i motion 2687.

Enligt utskottets mening kan en expansion av kommunernas verksamhet i den storleksordning som förordas i motionerna inte tillstyrkas vare sig av stabiliseringspolitiska eller statsfinansiella skäl. Utskottet avstyrker därför motionerna 2687 yrkande 3 och 2957 yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.*
   att riksdagen med anledning av propositionerna 1983/84: 133 bilaga 1 moment 4 och 1983/84: 150 bilaga 1 moment 17 samt med avslag på motionerna 1983/84: 2687 yrkande 3, 1983/84: 2689 yr-

kande 1, 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1983/84: 2957 yrkande 3 samt med bifall till motion 1983/84: 2686 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Den svenska" och på s. 17 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en avgörande orsak till Sveriges ekonomiska problem är den internationellt sett unikt stora ökning som sedan 1960-talet skett av de offentliga utgifterna och skatterna. Syftet har varit att lösa olika samhällsproblem och åstadkomma en rättvis fördelning av välståndet. Men en offentlig sektor som blir så stor att medborgarna inte längre är beredda att betala dess kostnader riskerar istället att bli ett hot mot just dessa ambitioner.

Det stora statliga budgetunderskottet, som direkt är orsakat av den offentliga – statliga såväl som kommunala – utgiftsexpansionen, utgör enligt utskottet det allvarligaste hotet mot den svenska ekonomin. Budgetunderskottet ökar inflationsrisken, driver upp räntenivån och minskar utrymmet på kapitalmarknaden för industrins investeringar.

I det svåra arbetet att minska budgetunderskottet måste självfallet också kommuner och landsting delta. Besparingsutrymme måste skapas genom omprioriteringar, effektiviseringar och bättre hushållning med tillgängliga resurser. Med hänsyn till den kraftiga expansionen under 1970-talet bör det rimligen finnas ett gott utrymme för sådana åtgärder. För övrigt är likviditetssituationen för den totala kommunala sektorn för närvarande mycket god. Kommunernas och landstingens samlade likvida medel uppgick 1983 till 30 miljarder kronor.

Ansvaret för den nödvändiga omprövningen bör i första hand ligga på kommunerna och landstingen själva. Ett sådant ansvar måste förenas med större frihet att använda resurserna på mest effektiva sätt. Därför måste den avveckling av statliga detaljregleringar som inleddes under mittenregeringens tid fullföljas. Den bör också kompletteras av en successiv överföring av de specialdestinerade statsbidragen till ett mer generellt statsbidrag. Genom en sådan bidragskonstruktion skulle staten, förutom minskad detaljstyrning, skapa större rättvisa mellan olika kommuner och landsting när det gäller fördelningen av statsbidrag.

Inom den offentliga sektorn finns inte bara underskottsproblem utan även behov av ökad effektivitet och valfrihet. Därför är det viktigt att ett visst mått av konkurrens införs inom den offentliga sektorns verksamhetsområden. Inom den kommunala sektorn bör effektiviteten kunna ökas

genom bl. a. större inslag av anbudsförfarande och privata entreprenader. Detta har också betydelse för den mindre företagsamheten. Utskottet anser därför att det är väsentligt att privata initiativ uppmuntras inom områden som hittills huvudsakligen förbehållits den kommunala sektorn.

Besparingarna inom den kommunala sektorn får inte leda till en ökad regional obalans.

Den direkta inkomstbeskattningen för fysiska personer har sin helt dominerande tyngdpunkt i kommunalskatten. Kommunerna och landstingen utdebiterar 1984 sammanlagt över 110 miljarder kronor. Det skall jämföras med den statliga inkomstskatten som uppgår till bara drygt 30 miljarder kronor för fysiska personer (därutöver ca 10 mdr. kr. för juridiska personer). Kommunalskatten är därför den verkligt tunga skatten för alla låg- och medelinkomsttagare. Mot den bakgrunden anser utskottet att ytterligare kommunalskattehöjningar inte är någon framkomlig väg att möta den nödvändiga minskningen av statens finansiella överföring till kommunsektorn.

Avgiftsfinansiering kan i vissa fall innebära större rättvisa och högre effektivitet i den kommunala verksamheten. I många fall är det annars svårt att veta om medborgarna verkligen värderar tjänsten lika högt som den resursförbrukning som krävs för att producera den. Detta blir sannolikt än viktigare i framtiden, eftersom utvecklingen av konsumtionsmönstret troligen innebär en förskjutning mot ett ökat inslag av tjänster. Den helt dominerande delen av kommunala tjänster måste dock av sociala skäl även framgent finansieras skattevägen.

Regeringen har i *proposition 133* föreslagit vissa omfördelningar inom den kommunalekonomiska sektorn. Utskottet kommer nedan att behandla dem närmare. Som förslagen var utformade i proposition 133 innebar de ingen nettoförändring av statens finansiella överföringar till kommunsektorn. I *proposition 150* har emellertid regeringen ändrat sig och föreslår att de 900 milj. kr., som främst skatteutjämningen minskas med, skall användas för delfinansiering av den föreslagna barnbidragshöjningen med 1 500 kr. från 1 januari 1985.

I *motion 2686 (m)* föreslås indragningar från den kommunala sektorn till staten med 7 500 milj. kr.

I *motion 2690 (fp)* föreslås indragningar med 4 500 milj. kr.

I *motion 2689 (c)* biträds regeringens förslag om slopande av beskattningen av juridiska personer, men avvisas att kompensation skall utgå annat än i särskilda fall och då inom ramen för den extra skatteutjämningen. Motionens förslag innebär i denna del en statsfinansiell förstärkning på 2 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. I samma motion föreslås en omfördelning av statens bidrag till kommunsektorn från specialdestinerade bidrag till ett generellt bidrag. Netto innebär förslaget såsom det är utformat en ytterligare förstärkning av statskassan med ca 1 miljard kronor.

I *motion 2687 (vpk) och 2957 (vpk)* föreslås en förstärkning av den kommunala sektorn med 7 200 milj. kr.

Utskottet anser mot bakgrund av å ena sidan kommunernas goda likviditet och å andra sidan statens behov av budgetförstärkningar att statens finansiella överföring till kommunerna bör minskas med ca 3 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker motion 2689 yrkande 1 vad gäller inriktningen av den kommunalekonomiska politiken och avstyrker motionerna 2686 yrkande 10, 2690 yrkande 3, 2687 yrkande 3 och 2957 yrkande 3.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.*
   att riksdagen med anledning av propositionerna 1983/84: 133 bilaga 1 moment 4 och 1983/84: 150 bilaga 1 moment 17 samt med avslag på motionerna 1983/84: 2686 yrkande 10, 1983/84: 2687 yrkande 3, 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 1983/84: 2957 yrkande 3 samt med bifall till motion 1983/84: 2689 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.

Björn Molin (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Den svenska" och på s. 17 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Den snabba kommunala volymexpansionen under 1960- och 70-talen var en bidragande orsak till nuvarande samhällsekonomiska obalans. Det är därför nödvändigt att nu och fortsättningsvis begränsa kommunsektorns tillväxt. Detta är också möjligt genom att den tidigare expansionen skapat utrymme för och möjligheter till rationaliseringar och besparingar inom den kommunala organisationen.

En minskning av statsbidragen till kommunerna är nödvändig både för att åstadkomma den nödvändiga begränsningen av kommunernas expansion och besparingar i statens utgifter.

I *motion 2690* (fp) föreslås en minskning av kommunsektorns inkomster med totalt 4,5 miljarder kronor från den 1 januari 1985. Slopandet av beskattningen av juridiska personer innebär en indragning på ca 2 miljarder kronor. Därutöver föreslås att en avgift på 0,45 % läggs på hela skatteunderlaget, vilket innebär en indragning av medel från kommunerna på ca 2,6 miljarder kronor. Av dessa föreslås att ca 100 milj. kr. återgår till särskilt utsatta kommuner och landsting.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande. Befolkningsutveck-

lingen totalt och i olika åldersklasser är av central betydelse för den kommunala ekonomin. Den senare delen av 1980-talet kommer att – till skillnad från förhållandena under 1960- och 1970-talen – kännetecknas av att totalbefolkningen är oförändrad. De totala kraven på volymtillväxt enligt propositionen på grund av befolkningsförändringar beräknas till + 0,2 %.

Den volymexpansion i kommunerna på ca 1 %, som föreslås i propositionen är ur samhällsekonomisk synpunkt alltför kraftig. Enligt utskottet är en begränsad volymexpansion av ungefär den omfattningen som ger oförändrad standard, om hänsyn tas till befolkningsändringar, godtagbar.

En sådan volymökning på ca 0,2 % är utifrån de bedömningar, som nu kan göras av kommunernas finansiella situation förenlig med en minskning av statsbidragen i den storleksordning som anges i motion 2690 dvs. med ca 4,5 miljarder. Dessa beräkningar bygger på det faktum att kommunsektorn förutses få ett relativt gynnsamt finansiellt läge under de närmaste åren. Med den ekonomiska politik som förordas i motion 2690 kan inflationstakten väntas bli lägre än vad regeringens politik innebär, vilket ytterligare förbättrar kommunernas situation.

Utskottet har mot här angiven bakgrund inga invändningar mot de överväganden och förslag till åtgärder som framförs i motion 2690. Utskottet tillstyrker yrkande 3 i motionen.

I *motion 2686* (m) föreslås indragningar från kommunerna som är 3 miljarder kronor högre än de som föreslås i motion 2690. Enligt utskottets mening medför förslagen i motion 2686 en alltför kraftig begränsning av kommunernas verksamhet. Utskottet avstyrker därför motion 2686 yrkande 10.

I *motion 2689* (c) föreslås begränsningar av kommunernas inkomster med i storleksordningen 3 miljarder kronor. Begränsningarna innebär en minskning av de specialdestinerade kommunbidragens storlek. Utskottet anser emellertid att indragningarna bör göras lika för alla kommuner och landsting genom att en avgift läggs på hela skatteunderlaget. Enligt utskottets mening är dessutom inte indragningen som föreslås i motion 2689 tillräckligt stor med hänsyn till det statsfinansiella läget. Av denna anledning avstyrker utskottet motion 2689 yrkande 1.

I *motion 2687* (vpk) föreslås en förstärkning av den kommunala sektorn med 7,2 miljarder kronor. I *motion 2957* (vpk) upprepas i en kort sammanfattning vad som anförts i motion 2687.

Enligt utskottets mening kan en expansion av kommunernas verksamhet i den storleksordning som förordas i motionerna inte tillstyrkas vare sig av stabiliseringspolitiska eller statsfinansiella skäl. Utskottet avstyrker därför motionerna 2687 yrkande 3 och 2957 yrkande 3.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.*
att riksdagen med anledning av propositionerna 1983/84: 133 bilaga 1 moment 4 och 1983/84: 150 bilaga 1 moment 17 samt med avslag på motionerna 1983/84: 2686 yrkande 10, 1983/84: 2687 yrkande 3, 1983/84: 2689 yrkande 1 och 1983/84: 2957 yrkande 3 samt med bifall till motion 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Den svenska" och på s. 17 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Förslagen i proposition 150 angående kommunernas ekonomi har en negativ verkan för kommunernas möjligheter att fylla sina uppgifter vad gäller rättvis fördelningspolitik och en politik för full sysselsättning. Genom indragningen av den kommunala beskattningsrätten av juridiska personer fullföljs en politik som av socialdemokraterna i opposition kritiserades hårt. Tillsammans med likviditetsindragningar från kommunerna som föreslås i proposition 200 försämras kommunernas läge väsentligt. De förslag som i kompletteringspropositionen läggs för att stimulera kommunala investeringar och den förbättring som sker för barnfamiljerna är inte tillräckliga för att på något avgörande sätt förbättra kommunernas ekonomiska situation.

Utskottet anser att inriktningen av den ekonomiska politiken som nu föreslås av regeringen vad gäller kommunerna, är en eftergift gentemot en borgerlig politik som ser det som en utväg ur den ekonomiska "krisen" att bekämpa den offentliga sektorns tillväxt. Utskottet förordar i stället en politik i enlighet med vad som anförs i motion 2687 (vpk) och 2957 (vpk).

Den kommunala sektorn har ansvaret för många viktiga uppgifter som griper direkt in i människornas liv. Barnomsorg, skola, äldreomsorg, fritidsaktiviteter och sjukvård, vatten, avlopp, kultur, social trygghet och bostadsförsörjning är alla viktiga uppgifter för den kommunala sektorn. Mest beroende av en fungerande kommunal verksamhet är de sämst avlönade och de mest utsatta grupperna. Överklassen har bättre råd och mera kontakter att utnyttja de "privata" eller kommersiella alternativen. Nedskärningar eller dämpad utveckling av den kommunala sektorn slår därför klassmässigt mot de svagare i samhället. De ekonomiskt starka har intresse av ökad privatisering både som spekulationsobjekt, som ideologisk

vägröjare för deras borgerliga ideal och för att deras kontakter och ekonomiska överlägsenhet också där kan ge ökade förturer och privilegier.

Den offentliga sektorn kan genom en långsiktig och väl övervägd utbyggnad bli ett aktivt arbetsskapande element. Dels genom att skapa en förbättrad infrastruktur som ger framtida sysselsättning, dels genom direkt arbetsskapande verksamhet som fyller viktiga behov i samhället samtidigt som kostnaderna för arbetslösheten minskar.

Utskottet delar uppfattningen som förs fram i motion 2687 (vpk) att en kommunal expansion måste ses som ett viktigt led i kampen mot arbetslösheten – och arbetslösheten är ett avgörande problem i den svenska ekonomin. Att som regeringen föreslå att kommunernas utveckling skall fortsätta att strypas åt för att skapa utrymme för ökad sysselsättning inom den "konkurrensutsatta sektorn" är därför direkt självmotsägande. Regeringens proposition om den kommunala ekonomin strider mot kampen mot arbetslösheten.

Saken har också en djupgående ideologisk sida med allvarliga följder för folkets levnadsförhållande. Kommunernas ekonomi ser ut att vara relativt god – men detta är främst ett resultat av ofta hårdhänta nedskärningar. Detta leder till försämrad service, längre köer, sänkt standard för folket och många gånger försämrad effektivitet. Detta skapar utrymme för krav om privatkapitalistiska lösningar, vilka i sin tur – såsom visats – leder till ökade sociala skillnader.

I *motion 2686* (m) framhålls att ekonomins inre och yttre balans inte kan återvinnas om den offentliga sektorn får fortsätta att växa. Volymtillväxten på grund av befolkningsförändringar är obetydliga. Motionärerna kräver därför nolltillväxt för kommunsektorn. I motionen föreslås indragningar som är nära 7 500 milj. kr. större än som föreslås i proposition 133. Utöver dessa förslag föreslås i motionen ett temporärt skattestopp för åren 1985 och 1986 och att en utredning av en permanent utformning av ett kommunalt skattetak genomförs.

Enligt utskottets mening är kravet i motion 2686 på nolltillväxt i kommunsektorn än mer oacceptabelt än regeringsförslagen. En ännu större neddragning av kommunernas inkomster med 7 400 milj. kr. som föreslås i motion 2686 skulle bädda för en direkt reaktionär politik som obönhörligen slår mot de som mest behöver stöd och service via den offentliga sektorn. Vidare skulle sysselsättningen inom kommunsektorn drastiskt försämras vilket är katastrofalt i rådande arbetsmarknadsläge. Mot här angiven bakgrund avstyrker utskottet motion 2686 yrkande 10.

I *motion 2690* (fp) föreslås indragningar från kommunerna som är mindre än vad som föreslås i motion 2686 (m). I jämförelse med proposition 133 innebär förslagen i motion 2690 en ytterligare neddragning med 4 500 milj. kr.

Även i *motion 2689* (c) föreslås begränsningar av kommunernas inkomster. Totalt ger förslagen i motionen en indragning av kommunala medel som är 3 000 milj. kr. större än vad som föreslås i proposition 133.

Åtgärder av den storleksordning som föreslås i motion 2689 (c) och i motion 2690 (fp) torde emellertid i likhet med de moderata förslagen få ännu större negativa konsekvenser för den kommunala verksamheten än regeringspolitikens förslag innebär. Utskottet kan därför inte heller tillstyrka den inriktning av den kommunala ekonomiska verksamheten som föreslås i motion 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och 2689 yrkande 1.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m.*
   att riksdagen med anledning av propositionerna 1983/84: 133 bilaga 1 moment 4 och 1983/84: 150 bilaga 1 moment 17 samt med avslag på motionerna 1983/84: 2686 yrkande 10, 1983/84: 2689 yrkande 1, 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och med bifall till motionerna 1983/84: 2687 yrkande 3 och 1983/84: 2957 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Temporärt skattestopp

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Vad gäller" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

I motion 2686 (m) begärs skattestopp för åren 1985 och 1986. Ett dylikt skattestopp är ett nödvändigt komplement till den av utskottet förordade politiken i syfte att begränsa den kommunala sektorns expansion.

Utskottet noterar att konstitutionsutskottet i betänkande 1980/81: 22 har klarlagt att grundlagsregleringen av den kommunala självbeskattningen innebär att kommunerna ges en reell frihet att bestämma beskattningens storlek. Konstitutionsutskottet drog därför slutsatsen att ingrepp i kommunernas beskattningsrätt i och för sig bör undvikas men att något direkt hinder mot lagstiftning om skattetak icke föreligger.

Mot bakgrund av vad konstitutionsutskottet anfört och utskottets ställningstagande i övrigt finner utskottet att förslaget i motion 2686 yrkande 9 till lag om begränsning i kommuns och landstingskommuns rätt att ta ut skatt för åren 1985 och 1986, m. m., bör kunna tillstyrkas.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *temporärt skattestopp*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2686 yrkande 9 antar följande

Förslag till

Lag om begränsning i kommuns och landstingskommuns rätt att ta ut skatt för åren 1985 och 1986, m. m.

Härigenom föreskrivs följande:

1 § Vid fastställande av skattesats för åren 1985 och 1986 får kommun eller landstingskommun ej överskrida den skattesats som kommunen eller landstingskommunen har bestämt för år 1984.

2 § Om särskilda förhållanden i kommun eller landstingskommun påkallar det, får regeringen efter ansökan bevilja undantag från 1 §. Ansökan inges till länsstyrelsen senast den 15 september året före det år ansökan avser.

3 § Högre skattesats än vad som är medgivet enligt 1 § får ej tillämpas vid debitering av kommunalskatt eller landstingsskatt för åren 1985 och 1986 enligt uppbördslagen (1953: 272) eller vid utbetalning av sådan skatt för något av dessa år enligt lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m., om ej regeringen har beviljat undantag enligt 2 §.

6. Den kommunala beskattningen av juridiska personer

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Förslaget i" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening innebär, som också framhålls i motion 2687, regeringens förslag en slutlig konfiskering av den kommunala beskattningsrätten av juridiska personer. Denna gång skall kommunerna i huvudsak kompenseras – men likväl är förslaget i denna del en fortsatt strypning av den kommunala sektorns expansiva möjligheter.

Det finns naturligtvis vissa problem med den kommunala beskattningen av juridiska personer därför att den betyder mycket för vissa kommuner – i synnerhet kommuner där många företag har sina huvudkontor. Men det betyder ju också att dessa kommuner drabbas särskilt hårt av slopandet. Problem finns också av en annan natur: företagen kan välja att lokalisera sin verksamhet av skatteskäl – vilket särskilt missgynnar kommuner som tvingas ta ut förhållandevis höga skattesatser. Detta motiverar att själva uttaxeringen av den kommunala skatten på juridiska personer bör genomföras till en och samma skattesats, den för riket genomsnittliga kommunalskatten. Därigenom verkar skatten "konkurrensneutralt". Emellertid bör hela den summa som tas in i kommunal skatt från juridiska personer återföras till den kommunala sektorn. Man kan diskutera hur detta återförande skall ske.

En del – omkring hälften – bör gå till de kommuner i vilka beskattningsobjekten har sin verksamhet enär företagens verksamhet ofta åsamkar kommunerna infrastrukturella utgifter. Det handlar ju också om inkomster som huvudsakligen skapats på orten. En andra hälft bör föras över till de mest utsatta kommunerna för att bidra till en utjämning mellan kommunerna. En särskild utredning bör snabbt tillsättas som ger ett konkret lagförslag i denna riktning.

Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

Med det sagda tillstyrker utskottet yrkande 1 i motion 2687.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *den kommunala beskattningen av juridiska personer* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga avslår i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 1 a framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.,

7. Den kommunala beskattningen av juridiska personer

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Förslaget i" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Den kommunala beskattningen av juridiska personer har medfört problem i flera hänseenden.

Inkomsterna från juridiska personer har varierat kraftigt från kommun till kommun. För företagen har skillnaderna i utdebitering påverkat valet av lokaliseringsort, vilket medfört olämpliga effekter ur regionalpolitisk synpunkt. Den kommunala beskattningen av företagen har verkat betungande för beskattningsmyndigheterna, framför allt när det gäller företag med verksamhet i flera kommuner.

Mot bakgrund härav och att utskottet anser att den kommunala utgiftsvolymen inte bör öka ytterligare tillstyrker utskottet att den kommunala företagsbeskattningen avskaffas. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2687 yrkande 1 i berörd del.

8. Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen

Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Nils Åsling (c), Lennart Blom (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m) och Margit Gennser (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "I motionerna" och slutar med "motion 2690" bort ha följande lydelse:

I motionerna 2686 (m), 2689 (c) och 2690 (fp) anförs att någon kompensation inte bör utgå. Utskottet delar denna uppfattning. För att bl. a. begränsa tillväxten av den kommunala verksamheten samt för att stärka statsfinanserna bör någon kompensation inte utgå för den slopade kommunala företagsbeskattningen. Utskottet tillstyrker således motionerna 2686 yrkande 2, 2689 yrkande 2, 2690 yrkande 4 samt hemställan i motion 2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga.

Utskottet kan emellertid inte ställa sig bakom motivet i motion 2687 för att avslå anslaget, nämligen att den kommunala företagsbeskattningen skall bibehållas. Utskottet avstyrker med det anförda förslaget i propositionen om bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 2, 1983/84: 2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga, 1983/84: 2689 yrkande 2 och 1983/84: 2690 yrkande 4 avslår i proposition 133 bilaga 1 moment 3 framlagt förslag om anslag till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen,

9. Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservation 6 – att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet övergår" och på s. 19 slutar med "motion 2690" bort ha följande lydelse:

Då utskottet anser att kommunernas beskattningsrätt av företag bör behållas avstyrker utskottet det i propositionen begärda anslaget för kompensation till kommunena på 900 milj. kr.

Även i motionerna 2686 yrkande 2, 2689 yrkande 2 och 2690 yrkande 4 yrkas avslag på detta anslag. Utskottet kan emellertid inte ställa sig bakom de i dessa motioner angivna motiveringarna till avslagsyrkandena.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 2, 1983/84: 2687 yrkande 1 såvitt nu är i fråga, 1983/84: 2689 yrkande 2 och 1983/84: 2690 yrkande 4 avslår i proposition 133

bilaga 1 moment 3 framlagt förslag om anslag till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen,

10. Vissa ersättningar till kyrkofonden

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "I ett" och slutar med "kyrkliga kostnader" bort ha följande lydelse:

Riksdagen har nyligen beslutat att kyrkofonden för nästa budgetår skall erhålla bidrag på grund av indragna skatteutjämningsmedel med endast 44 milj. kr. Bidraget skall därefter upphöra. Då beslut fattades om det nya skatteutjämningssystemet var avsikten att det årligen skulle utgå ett bidrag med 88 milj. kr. till kyrkofonden. Såväl 1983 års som 1984 års kyrkomöte har ansett att statsbidraget borde utgå med detta belopp tills vidare.

Mot denna bakgrund innebär ett genomförande av det nu aktuella regeringsförslaget ytterligare ett hårt slag för de små församlingarna. Som ovan redovisats föreslås att kompensation till församlingarna – via kyrkofonden – skall utgå med endast 85 milj. kr. under år 1985, vilket är 50% av det beräknade årliga inkomstbortfallet. Det är emellertid att märka att inkomstbortfallet beräknats enligt 1984 års taxering och det kan därför med fog antas att förlusten för församlingarna kommer att bli större än de 85 milj. kr. som regeringens förslag innebär. Det totala inkomstbortfallet för kyrkofonden och församlingarna som i enlighet med det sagda kan uppstå kan enligt utskottets mening äventyra förutsättningarna för den skatteutjämning till förmån för små och ofta inkomstsvaga församlingar som sker över kyrkofonden. Utskottet kan på grund av det anförda inte godta regeringens förslag. Detta bör ändras i enlighet med vad som föreslås i motion 2689 (c) yrkande 5. Till kyrkofonden bör därför för nästa budgetår – utöver vad riksdagen redan har anvisat, 5 051 000 kr. – 85 milj. kr. anvisas.

Utskottet biträder den föreslagna ändringen i lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *vissa ersättningar till kyrkofonden*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 133 bilaga 2 moment 1 samt med bifall till motion 1983/84: 2689 yrkande 5 till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln – utöver av riksdagen tidigare anvisat belopp[1] – anvisar ett anslag av 90 051 000 kr.,

[1] Prop. 1983/84: 100 bil. 15 p. C 3, KrU 14, rskr 225.

11. Den kommunala garantibeskattningen av fastigheter

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

För taxerad fastighet erlägger ägaren idag kommunal skatt på ett intäktsbelopp av 2 % på taxeringsvärdet. Även om det inte klart utsäges i proposition 133 blir resultatet av att den kommunala beskattningen av juridiska personer slopas, att även garantiskatten från fastigheter ägda av juridiska personer försvinner. Utskottet anser att den kommunala garantibeskattningen av fastigheter ägda av juridiska personer bör finnas kvar, eftersom kommunerna ofta måste göra stora åtaganden för samhällsutbyggnaden i samband med industrilokaliseringar. Debitering och uppbörd bör kunna administreras av respektive kommun. Utskottet tillstyrker således motion 2688.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *den kommunala garantibeskattningen av fastigheter* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2688 hos regeringen begär förslag om att juridiska personers garantiskatt på taxeringsvärdet bibehålls som en kommunal skatt och att det blir en av kommunen verkställd debitering och uppbörd,

12. Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion 2501" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att av den budgetmässiga förstärkning som indragningarna av de specialdestinerade bidragen till kommunerna och den slopade kommunala företagsbeskattningen innebär och som utskottet förordar, bör 1 miljard kronor återföras till de kommuner som drabbas särskilt hårt. Utskottet vill också peka på att inom ramen för skatteutjämningskommitténs arbete skall särskilt beaktas vilka förändringar som kan bli nödvändiga att vidta i skatteutjämningssystemet på grund av att den kommunala företagsbeskattningen slopas. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion 2501.

13. Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion 2501" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör den kommunala garantibeskattningen bibehållas för fastigheter ägda av juridiska personer. Det innebär att motionens syfte till viss del blir tillgodosett, varför motion 2501 avstyrks.

14. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Med anledning" och på s. 21 slutar med "motion 2953" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att av den budgetmässiga förstärkning som indragningarna av de specialdestinerade bidragen till kommunerna och den slopade kommunala företagsbeskattningen innebär och som utskottet förordar, bör 1 miljard kronor återföras till de kommuner som drabbas särskilt hårt. Utskottet vill också peka på att inom ramen för skatteutjämningskommitténs arbete skall särskilt beaktas vilka förändringar som kan bli nödvändiga att vidta i skatteutjämningssystemet på grund av att den kommunala företagsbeskattningen slopas. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion 2953.

15. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Med anledning" och på s. 21 slutar med "motion 2953" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör den kommunala garantibeskattningen bibehållas för fastigheter ägda av juridiska personer. Det innebär att motionens syfte till viss del blir tillgodosett. För övrigt anser utskottet att i de fall en kommun drabbas speciellt hårt av slopandet av den kommunala beskattningen av juridiska personer, bör detta problem lösas inom ramen för det förhöjda stödet till extra skatteutjämningsbidrag. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2953.

16. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning

Björn Molin (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Med anledning" och på s. 21 slutar med "motion 2953" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den av samhällsekonomiska orsaker nödvändiga minskningen av statsbidragen till kommunerna bör uppgå till totalt 4,5 miljarder kronor. Kommunernas inkomstbortfall till följd av den slopade kommunala företagsbeskattningen uppgår till 2 miljarder kronor. Den ytterligare nödvändiga minskningen av bidragen bör enligt utskottets mening ske genom att en avgift på 0,45 % läggs på hela skatteunderlaget. Denna avgift inbringar 2,6 miljarder kronor varav 100 milj. kr. bör återgå till kommuner som drabbas särskilt hårt av här föreslagna minskningar i statsbidragen.

Vad gäller konsekvenserna för Stenungsunds kommun vill utskottet emellertid framhålla, att det åligger regeringen att bedöma vilka kommuner som skall få del av det extra bidraget på 100 milj. kr. Denna bedömning skall ske med hänsyn till hur stort inkomstbortfall de föreslagna åtgärderna medför för olika kommuner.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2953.

17. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Som tidigare" och på s. 23 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås en neddragning av skatteutjämningsbidragen för år 1985. Den förutses ske genom att grundgarantin minskas med en procentenhet för kommuner och landsting. Spärreglerna anknutna till systemet minskar också med en procentenhet.

I *motion 2686* (m) framhålls att skatteutjämningssystemet är förknippat med vissa brister. Motionärerna hävdar att systemets konstruktion har innebörden att samtidigt som det lockar till skattehöjning medverkar det även till att hindra skattesänkningar i kommuner som får skatteutjämningsbidrag. Men även om systemet har dessa brister vill motionärerna att den parlamentariska kommitté som utför en översyn av skatteutjämningssystemet (Dir. 1983: 46) bör avvaktas. Som alternativ till den föreslagna indragningen av medel nämner motionärerna förslag om indragning av specialdestinerade statsbidrag till kommunerna på drygt 5,5 miljarder kronor för år 1985.

Reduktionen av medelsöverföringen till den kommunala sektorn föreslås få formen av ett borttagande av statsbidragen till driften av kliniker för psykiskt sjuka (4 516 miljoner), till driften för särskolor (449 miljoner), till ersättning av lokal och regional kollektiv persontrafik (252 miljoner) och till färdtjänst (325 miljoner), tillsammans ca 5,5 miljarder kronor. Därutöver föreslås i olika separata motioner minskningar av statsbidrag i storleksordningen 0,9 miljarder kronor.

Indragningen av nämnda bidrag är enbart att se som den tekniska konstruktion som varit mest närliggande att välja. Till ingen del innebär den någon anvisning till kommuner och landsting hur den kommunala verksamheten skall anpassas till en lägre total utgiftsnivå. Inom den kommunala självstyrelsens ram ankommer det på kommuner och landsting att fördela tillgängliga medel på olika ändamål.

Det långsiktiga målet bör vara en successiv minskning av de specialdestinerade bidragen i syfte att öka kommunernas självständighet och minska den finansiella belastningen på statsbudgeten, anför motionärerna.

Liksom i motion 2686 avvisas i motionerna 2689 (c) och 2690 (fp) förslaget i propositionen att dra ned ökningen i skatteutjämningsbidraget.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att minskningarna av statsbidragen till kommuner bör ske bland de specialdestinerade och inte, som regeringen föreslår, genom förändringar i skatteutjämningssystemet. De specialdestinerade bidragen medför en omfattande statlig styrning av kommuner och landsting. Bidragen har därför ofta varit förbundna med villkor om enhetlig standard. I många fall är de statliga föreskrifterna mycket detaljerade. Utskottet anser därför att den statliga detaljregleringen av kommunerna måste minska radikalt. Härigenom ges kommunerna möjlighet att förfoga över sina resurser på ett mera rationellt sätt, vilket underlättar en eftersträvansvärd produktivitetshöjning.

Utskottet tillstyrker med det anförda motionerna 2686 yrkande 3, 2689 yrkande 3 och 2690 yrkande 1. Utskottet tillstyrker dessutom det formella yrkandet i motion 2687 om avslag på propositionens förslag att förändra skatteutjämningssystemet.

Kommunernas och landstingskommunernas finansiella ställning och likviditet är genomsnittligen god. Det finns dock ett mindre antal kommuner och landsting, som befinner sig i ett finansiellt utsatt läge. Det finns därför skäl att som föreslås i motion 2686 anvisa en miljard kronor som riktat stöd till sådana kommuner som drabbas speciellt hårt av indragningar av de specialdestinerade statsbidragen, liksom till kommuner som drabbas hårt, när skatteunderlaget från de juridiska personerna dras in.

Utskottet avstyrker med det anförda regeringens förslag till förändringar av skatteutjämningsbidragen och tillstyrker förslagen i motion 2686 yrkandena 4–8.

I *motion 2690* (fp) föreslås som alternativ till förslaget i propositionen att

dra ner ökningen i skatteutjämningsbidraget, en indragning av medel från kommunsektorn genom att en avgift på 0,45 % läggs på hela det kommunala skatteunderlaget.

Förslaget att införa en sådan avgift har utskottet tidigare tillbakavisat (FiU 1982/83: 45 s. 24). Utskottet framhöll vid detta tillfälle att flera betänkligheter kan anföras mot ett sådant förfarande. Förslaget har samma innebörd som en begränsning av skatteunderlaget för fysiska personer. Utskottet ser ingen anledning att nu ändra sitt ställningstagande. Utskottet avstyrker motion 2690 yrkande 2.

I *motion 2689* (c) föreslås att samtliga specialdestinerade bidrag med undantag för dem som används inom utbildningssektorn fr. o. m. den 1 januari 1985 skall minskas med 10 % jämfört med statsbudgetens förslag. Enligt motionen innebär detta att ca 2 miljarder kronor frigörs. Hälften av detta belopp vill motionärerna avsätta till ett nytt generellt statsbidragssystem. Motiven till att införa ett sådant system utvecklas närmare i *motion 2143* av Ivar Franzén (c) samt i motion 1353 med hemställan i *motion 1354* (c).

Genom att avveckla de specialdestinerade bidragen och övergå till ett generellt bidragssystem stärks, menar motionärerna, den kommunala självstyrelsen, samtidigt som det bidrar till att den kommunala verksamheten effektiviseras. I motion 2143 anges riktlinjer för hur ett sådant system kan utformas. Utgångspunkten skall vara de allmänna principer som gäller för den kommunala skatteutjämningen.

I skatteutjämningskommitténs uppdrag ingår att undersöka möjligheterna och konsekvenserna av att överföra vissa specialdestinerade statsbidrag till skatteutjämningssystemet. Med hänvisning till vad som här anförs och till det pågående arbetet med att reformera nuvarande statsbidragssystem avstyrker utskottet motionerna 1354, 2143 och 2689 yrkande 6.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *begränsningar i statsbidragen till kommunerna*
    a. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 3, 1983/84: 2687 yrkande 2, 1983/84: 2689 yrkande 3 och 1983/84: 2690 yrkande 1 avslår i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 1 b framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,
    b. att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1354, 1983/84: 2143, 1983/84: 2689 yrkande 6 och 1983/84: 2690 yrkande 2,
    c. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2686 yrkandena 4–8
    dels beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 2 258 000 kr. reducerat förslagsanslag,

dels beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till driften av särskolor för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 225 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,
dels beslutar att med ändring av tidigare beslut till Ersättning av lokal och regional kollektiv persontrafik för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 126 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,
dels beslutar att med ändring av tidigare beslut till Bidrag till färdtjänst för budgetåret 1984/85 anvisa ett med 163 000 000 kr. reducerat förslagsanslag,
dels beslutar att till Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen och besparingarna i de specialdestinerade statsbidragen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 000 kr.

18. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Som tidigare" och på s. 23 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I *proposition 133* föreslås en neddragning av skatteutjämningsbidragen för år 1985 genom att grundgarantin minskas med en procentenhet för kommuner och landsting. Spärreglerna anknutna till systemet föreslås därvid också minskas med en procentenhet.

Regeringens förslag avvisas i *motion 2686* (m), *motion 2689* (c), *motion 2690* (fp) och *motion 2687* (vpk).

Utskottet anser att kommunerna bör ges likvärdiga ekonomiska arbetsförutsättningar. Detta arbete bedrivs inom ramen för skattekraftsutjämningen.

Åtskilligt har under de två senaste årtiondena gjorts för att ge kommunerna mer jämlika ekonomiska arbetsförutsättningar. Det har skett genom etappvisa förbättringar av skattekraftsutjämningen.

Reformsträvandena inom den statliga skattekraftsutjämningen var särskilt markerade under perioden 1976–1982. Skatteutjämningsbidragen ökade från drygt 2,5 miljarder kronor år 1976 till ca 10 miljarder kronor år 1982.

Trots dessa förstärkningar av den statliga skatteutjämningen kvarstår fortfarande stora skillnader mellan kommunerna ifråga om skattekraft.

Utskottet avvisar därför i enlighet med motionerna 2686 yrkande 3, 2689 yrkande 3, 2690 yrkande 1 och 2687 yrkande 2 regeringens förslag att grundgarantin i skatteutjämningssystemet generellt skall minskas med en procentenhet. I analogi härmed avvisar utskottet också indragningen av 70 kr. per invånare för kommunerna utanför skatteutjämningssystemet.

Statsbidragen i övrigt till kommunerna

I *motion 2686* (m) föreslås kraftiga nedskärningar av vissa specialdestinerade bidrag. Reduktionen av medelsöverföringen till den kommunala sektorn skall enligt motionen ske främst genom ett borttagande av statsbidragen till driften av kliniker för psykiskt sjuka, driften av särskolor, ersättning för lokal och regional kollektiv persontrafik och till färdtjänst. Sammantaget innebär dessa förslag en neddragning av angivna specialdestinerade bidrag med mer än 5,5 miljarder kronor.

Utskottet avvisar en neddragning av denna storleksordning och vill här göra det tillägget att, även om det nuvarande statsfinansiella läget kräver en noggrann prövning av alla utgifter över statsbudgeten, är de besparingsområden som utpekas i motion 2686 från fördelningssynpunkt illa valda. Utskottet avstyrker följaktligen motion 2686 yrkandena 4–8.

I *motion 2690* (fp) föreslås indragning av medel från kommunsektorn genom att en avgift på 0,45 % läggs på hela det kommunala skatteunderlaget. Utskottet förespråkar en annan metod för minskad finansiell överföring från staten till kommunsektorn nämligen att begränsa de specialdestinerade bidragen. Utskottet avstyrker därför motion 2690 yrkande 2.

I *motion 2689* (c) föreslås att samtliga specialdestinerade bidrag med undantag för dem som används inom utbildningssektorn fr. o. m. den 1 januari 1985 skall minskas med 10 % jämfört med statsbudgetens förslag. Enligt motionen innebär detta att ca 2 miljarder kronor frigörs. Hälften av detta belopp vill motionärerna avsätta till ett nytt generellt statsbidragssystem. Motiven till att införa ett sådant system utvecklas närmare i *motion 2143* av Ivar Franzén (c) samt i motion 1353 med hemställan i *motion 1354* (c).

I motion 2143 skisseras ett förslag till utformning av ett mer generellt system.

Ett avgörande inslag i strävandena att stärka den kommunala självstyrelsen och att effektivisera den kommunala verksamheten måste enligt utskottet bli en begränsning av kostnadsdrivande statlig reglering. De specialdestinerade statsbidragen som idag utgår till ca 90 olika kommunala och landstingskommunala verksamheter, belöper sig sammantaget till över 40 miljarder kronor. Strävan bör vara att etappvis omfördela dessa resurser till ett system med mer generellt utgående statsbidrag, dvs. i förhållande till t ex folkmängd, åldersfördelning, geografiska avstånd, klimat. Med ett sådant system skulle lokala och regionala anpassningar underlättas och därigenom statsbidragspengarna bli "drygare". Samhällsekonomiskt orationella beslut på grund av bidragstänkande skulle undvikas.

Utskottet anser att det nu är dags att ta första steget i denna reformering av statsbidragssystemet. Utskottet föreslår därför att regeringen får i uppdrag att framlägga förslag om att samtliga specialdestinerade statsbidrag, utom dem som gäller utbildningssektorn, fr. o. m. 1 januari 1985 minskas med 10 % jämfört med statsbudgetens förslag. Inom utbildningsområdet

sker fördelningen redan idag relativt jämnt varför detta område åtminstone tillsvidare kan undantas. Detta skulle innebära att ca 2 miljarder kronor frigörs. Därav bör hälften avsättas till ett nytt generellt statsbidragssystem med den inriktning som ovan skisserats. Utskottets förslag har samma motiv men annan teknik jämfört med förslaget i motion 2143. Utskottet tillstyrker således motion 1354 och motion 2689 yrkande 6 men avstyrker motion 2143.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *begränsningar i statsbidragen till kommunerna*
    a. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 3, 1983/84: 2687 yrkande 2, 1983/84: 2689 yrkande 3 och 1983/84: 2690 yrkande 1 avslår i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 1 b framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,
    b. att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2143, 1983/84: 2687 yrkandena 4–8 och 1983/84: 2690 yrkande 2,
    c. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1354 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande minskad statlig styrning av kommunerna och behovet av mer generella statsbidragsformer,
    d. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2689 yrkande 6 hos regeringen begär förslag i enlighet med vad utskottet anfört om överföring av vissa delar av de specialdestinerade bidragen till ett generellt bidrag,

19. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna

Björn Molin (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Som tidigare" och på s. 23 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås en neddragning av skatteutjämningsbidragen för år 1985. Den förutses ske genom att grundgarantin minskas med en procentenhet för kommuner och landsting. Spärreglerna anknutna till systemet minskar också med en procentenhet.

I *motion 2690* (fp) avvisas förslaget i propositionen att dra ner ökningen i skatteutjämningsbidraget. Motionärerna föreslår som alternativ en indragning av medel från kommunsektorn genom att en avgift på 0,45 % läggs på hela det kommunala skatteunderlaget.

Liksom i motion 2690 avvisas i *motionerna 2686* (m) och *2689* (c) förslaget att dra ner ökningen i skatteutjämningsbidraget.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionerna 2686, 2689 och 2690 att regeringens förslag till förändringar i skatteutjämningssystemet bör avvisas. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2686 yrkande 3, 2689 yrkande 3 och 2690 yrkande 1. Utskottet tillstyrker dessutom det formella yrkandet i motion 2687 om avslag på propositionens förslag att förändra skatteutjämningssystemet.

Med anledning av motionerna 2686, 2689 och 2690 vill utskottet därutöver anföra följande.

I stället för att, som föreslås i propositionen, dra in medel från kommunerna genom en provisorisk förändring av skatteutjämningssystemet, föreslås i motion 2690 följande metod.

En avgift läggs på hela kommunsektorns skatteunderlag. Indragningen slår därmed lika för alla kommuner och landsting, vilket utskottet anser vara en stor fördel. Med denna metod kan på sikt det kommunala skatteutjämningssystemet göras om till ett inomkommunalt utjämningssystem, efter modell från systemet för de kyrkliga kommunerna. Inkomsterna från avgiften bör således gå till staten och användas för de skatteutjämningsbidrag som utbetalas på grundval av skillnader i skattekraft på grund av olika befolkningsstruktur m. m.

Enligt utskottets mening är i jämförelse med förslaget i propositionen detta tillvägagångssätt att föredra. Utskottet föreslår därför att en avgift på 0,45 % läggs på hela skatteunderlaget. En sådan avgift inbringar något mer än 2,6 miljarder kronor varav ca 100 milj. kr. bör återgå till kommuner som i särskilt hög grad drabbas av de föreslagna förändringarna i statsbidragssystemet och av den slopade kommunala beskattningen av juridiska personer.

Mot bakgrund av vad utskottet här anfört tillstyrker utskottet yrkande 2 i motion 2690.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i *motionerna 1354* (c), *2143* av Ivar Franzén (c) och *2689* (c) att genom att avveckla de specialdestinerade bidragen och övergå till ett generellt bidragssystem stärks den kommunala självstyrelsen, samtidigt som det bidrar till att den kommunala verksamheten effektiviseras.

I skatteutjämningskommitténs uppdrag ingår emellertid att undersöka möjligheterna och konsekvenserna av att överföra vissa specialdestinerade statsbidrag till skatteutjämningssystemet. Med hänvisning till det pågående arbetet med att reformera nuvarande statsbidragssystem avstyrker utskottet motionerna 1354, 2143 och 2689 yrkande 6.

I *motion 2686* (m) framhålls att skatteutjämningssystemet är förknippat med vissa brister. Men enligt motionärerna bör den parlamentariska kommitté avvaktas som utför en översyn av skatteutjämningssystemet (Dir. 1983: 46). Som alternativ till den föreslagna indragningen av medel anvisar motionärerna kraftiga nedskärningar av vissa specialdestinerade bidrag.

Sammantaget innebär dessa förslag en neddragning av angivna specialdestinerade bidrag med 5,5 miljarder kronor.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 2686 att statsbidragen till kommunerna måste minska av främst budgetpolitiska skäl. Enligt utskottets mening är emellertid omfattningen av neddragningen som föreslås alltför hög. Utskottet anser också att flera av de områden som skulle drabbas av denna minskning i statsbidraget är mindre väl valda. Utskottet avstyrker därför motion 2686 yrkandena 4–8.

dels utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *begränsningar i statsbidragen till kommunerna*

a. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 3, 1983/84: 2687 yrkande 2, 1983/84: 2689 yrkande 3 och 1983/84: 2690 yrkande 1 avslår i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 1 b framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,

b. att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1354, 1983/84: 2143, 1983/84: 2686 yrkandena 4–8 och 1983/84: 2689 yrkande 6,

c. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2690 yrkande 2 hos regeringen begär förslag till utformning av ett avgiftssystem för finansiering av det kommunala skatteutjämningssystemet enligt vad utskottet anfört.

20. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 17 – att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Medelsbehovet för" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Medelsbehovet för anslaget till skatteutjämningssystemet under budgetåret 1984/85 avser bidrag som utbetalas under andra hälften av år 1984 och första hälften av år 1985. Storleken av de skatteutjämningsbidrag, som utskottet föreslår för år 1984 och de beräknade bidragen för år 1985 framgår av följande sammanställning. Någon sänkning av grundgarantin, som regeringen föreslagit men utskottet avstyrkt, finns alltså ej inräknad i beloppen. Å andra sidan finns ej heller inlagt någon höjning av den extra skatteutjämningen på grund av den av regeringen föreslagna likviditetsindragningen från kommuner och landsting.

Skatteutjämningsbidrag åren 1984 och 1985
Milj. kr.

	1984	1985
Kommuner	6259	6389
Landstingskommuner	4691	5136
Extra skatteutjämningsbidrag	85	85
Särskilt riktat stöd	300	–
	11335	**11610**

Sammantaget beräknas bidragen för år 1984 uppgå till 11335 milj. kr. och 11610 milj. kr. för år 1985. För budgetåret 1984/85 föreslår utskottet att 11473 milj. kr. anvisas till skatteutjämningssystemet.

Mot bakgrund av att såväl moderata samlingspartiet som folkpartiet och centerpartiet avvisar förslaget i proposition 200 att genomföra en temporär likviditetsindragning från kommunerna avstyrks i *motion 2933* (m), *motion 2956* (fp) och *motion 2941* (c) förslaget i proposition 150 att ytterligare förstärka anslaget till skatteutjämningsbidraget. Utskottet delar motionärernas uppfattning att likviditetsindragningen bör avvisas och anser därför att någon ytterligare förstärkning av skatteutjämningsbidragen med 90 milj. kr. för 1985 ej behövs.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört om skatteutjämningsbidragen yrkar utskottet bifall till motionerna 2686 yrkande 1, 2933 yrkande 4, 2941 yrkande 19 och 2956 yrkande 4. Utskottet avstyrker således förslaget i proposition 150 samt i motionerna 2689 yrkande 4 och 2690 yrkande 5.

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna* att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 2 och med bifall till motionerna 1983/84: 2686 yrkande 1, 1983/84: 2933 yrkande 4, 1983/84: 2941 yrkande 19 och 1983/84: 2956 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1983/84: 150 bilaga 1 moment 8 och motionerna 1983/84: 2689 yrkande 4 och 1983/84: 2690 yrkande 5 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 11471000000 kr.,

21. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser – under förutsättning av bifall till reservation 18 – att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Medelsbehovet för" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Medelsbehovet för anslaget till skatteutjämningssystemet under budgetåret 1984/85 avser bidrag som utbetalas under andra hälften av år 1984 och första hälften av år 1985. Storleken av de skatteutjämningsbidrag, som utskottet föreslår för år 1984 och de beräknade bidragen för år 1985 framgår av följande sammanställning. Någon sänkning av grundgarantin, som regeringen föreslagit men utskottet avstyrkt, finns alltså ej inräknad i beloppen. Å andra sidan finns ej heller inlagt någon höjning av den extra skatteutjämningen på grund av den av regeringen föreslagna likviditetsindragningen från kommuner och landsting.

Skatteutjämningsbidrag åren 1984 och 1985
Milj. kr.

	1984	1985
Kommuner	6259	6389
Landstingskommuner	4691	5136
Extra skatteutjämningsbidrag	85	110
Särskilt riktat stöd	300	–
	11335	**11635**

Sammantaget beräknas bidragen för år 1984 uppgå till 11335 milj. kr. och 11635 milj. kr. för år 1985. För budgetåret 1984/85 föreslår utskottet att 11485 milj. kr. anvisas till skatteutjämningssystemet.

Mot bakgrund av att såväl moderata samlingspartiet som folkpartiet och centerpartiet avvisar förslaget i proposition 200 att genomföra en temporär likviditetsindragning från kommunerna avstyrks i *motion 2933* (m), *motion 2956* (fp) och *motion 2941* (c) förslaget i proposition 150 att ytterligare förstärka anslaget till skatteutjämningsbidraget. Utskottet delar motionärernas uppfattning att likviditetsindragningen bör avvisas och anser därför att någon ytterligare förstärkning av skatteutjämningsbidragen med 90 milj. kr. för 1985 ej behövs.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört om skatteutjämningsbidragen yrkar utskottet bifall till motionerna 2689 yrkande 4, 2933 yrkande 4, 2941 yrkande 19 och 2956 yrkande 4. Utskottet avstyrker således förslaget i proposition 150 samt i motionerna 2686 yrkande 1 och 2690 yrkande 5.

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna* att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 2 och med bifall till motionerna 1983/84: 2689 yrkande 4, 1983/84: 2933 yrkande 4, 1983/84: 2941 yrkande 19 och 1983/84: 2956 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1983/84: 150 bilaga 1 moment 8 och motionerna 1983/84: 2686 yrkande 1 och 1983/84: 2690 yrkande 5 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.* för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 11485000000 kr.,

22. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna

Björn Molin (fp) anser – under förutsättning av bifall till reservation 19 – att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Medelsbehovet för" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Medelsbehovet för anslaget till skatteutjämningssystemet under budgetåret 1984/85 avser bidrag som utbetalas under andra hälften av år 1984 och första hälften av år 1985. Storleken av de skatteutjämningsbidrag, som utskottet föreslår för år 1984 och de beräknade bidragen för år 1985 framgår av följande sammanställning. Någon sänkning av grundgarantin, som regeringen föreslagit men utskottet avstyrkt, finns alltså ej inräknad i beloppen. Å andra sidan finns ej heller inlagt någon höjning av den extra skatteutjämningen på grund av den av regeringen föreslagna likviditetsindragningen från kommuner och landsting.

Skatteutjämningsbidrag åren 1984 och 1985
Milj. kr.

	1984	1985
Kommuner	6259	6389
Landstingskommuner	4691	5136
Extra skatteutjämningsbidrag	85	110
Särskilt riktat stöd	300	–
	11335	**11635**
Avgår inkomster	–	2500
	11335	**9135**

Sammantaget beräknas bidragen för år 1984 uppgå till 11335 milj. kr. och 9135 milj. kr. för år 1985. För budgetåret 1984/85 föreslår utskottet att 10236 milj. kr. anvisas till skatteutjämningssystemet.

Mot bakgrund av att såväl moderata samlingspartiet som folkpartiet och centerpartiet avvisar förslaget i proposition 200 att genomföra en temporär likviditetsindragning från kommunerna avstyrks i *motion 2933* (m), *motion 2956* (fp) och *motion 2941* (c) förslaget i proposition 150 att ytterligare förstärka anslaget till skatteutjämningsbidraget. Utskottet delar motionärernas uppfattning att likviditetsindragningen bör avvisas och anser därför att någon ytterligare förstärkning av skatteutjämningsbidragen med 90 milj. kr. för 1985 ej behövs.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört om skatteutjämningsbidragen yrkar utskottet bifall till motionerna 2690 yrkande 5, 2933 yrkande 4, 2941 yrkande 19 och 2956 yrkande 4. Utskottet avstyrker således förslaget i proposition 150 samt i motionerna 2686 yrkande 1 och 2689 yrkande 4.

dels utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 2 och med bifall till motionerna 1983/84: 2690 yrkande 5, 1983/84: 2933 yrkande 4, 1983/84: 2941 yrkande 19 och 1983/84: 2956 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1983/84: 150 bilaga 1 moment 8 och motionerna 1983/84: 2686 yrkande 1, och 1983/84: 2689 yrkande 4 till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m.m.* för budgetåret 1984/85 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 10 236 000 000 kr.,

23. Utredning om översyn av bidrag till kommunerna

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "och 890" bort ha följande lydelse:

En översyn pågår av det nuvarande statsbidragssystemet med utgångspunkt från de principer som nämns i motionerna. Enligt utskottet bör ett första steg nu tas för att överföra en del medel från de specialdestinerade bidragen till ett mer generellt system. Utskottet anser därmed motionärernas syften i stort sett tillgodosedda och avstyrker därför motionerna 589 och 890.

dels den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Kommuner som" och slutar med "motion 1430" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den kommunala garantibeskattningen bör bibehållas för fastigheter ägda av juridiska personer. Därmed torde till viss del motionens syfte vara tillgodosett.

Kommuner som drabbas särskilt hårt av förslag om indragning av kommunalskattemedel och som bedöms ha en särskilt ekonomiskt svag situation kan för övrigt erhålla kompensation för detta inom den utvidgade ramen för det extra skatteutjämningsbidraget. Det bör också nämnas att Jokkmokks kommun liksom andra kommuner genom skatteutjämningsgarantin tillförsäkras viss skattekraft.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1430.

24. Utredning om översyn av bidrag till kommunerna

Lars Tobisson, Lennart Blom, Hugo Hegeland och Margit Gennser (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Kommuner som" och slutar med "viss skattekraft" bort ha följande lydelse:

Kommuner som drabbas särskilt hårt av förslag om indragning av kommunalskattemedel och som bedöms ha en särskilt ekonomiskt svag situation kan erhålla kompensation för detta genom det kompensationsbidrag om 1 miljard kronor som utskottet anser bör utgå till följd av de indragningar om totalt 7,5 miljarder kronor som utskottet anser bör göras. Det får ankomma på regeringen att göra den nödvändiga prövningen. Det bör också nämnas att Jokkmokks kommun liksom andra kommuner genom skattekraftsgarantin tillförsäkras viss skattekraft.

25. Enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner

Björn Molin (fp), Lars Tobisson (m), Lennart Blom (m), Hugo Hegeland (m) och Margit Gennser (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "följaktligen motion 2690 yrkande 3 i berörd del" bort ha följande lydelse:

Med anledning av motionen vill utskottet anföra följande.

En enig riksdag gav förra året regeringen i uppdrag att på lämpliga sätt undersöka möjligheterna att införa enhetligare redovisningsregler för kommunerna.

Regeringen har emellertid inte behandlat frågan tillräckligt skyndsamt. Finansministern nöjer sig med att hänvisa till ett utvecklingsprojekt som Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet nyligen gemensamt påbörjat.

Utskottet vill för sin del understryka behovet av att så snabbt som möjligt åstadkomma mera enhetliga redovisningsprinciper inom kommunsektorn. Detta skulle göra det avsevärt mycket lättare att göra användbara jämförelser mellan de olika kommunerna och landstingen och kraftigt underlätta för kommunerna att via jämförelser kommunerna emellan finna de områden inom sin verksamhet där rationaliseringsmöjligheter kan föreligga.

Utskottet anser att regeringen i sina överläggningar med kommunförbunden måste påtala vikten av att det påbörjade utvecklingsarbetet snarast når resultat.

Vad utskottet anfört med anledning av motion 2690 yrkande 3 i berörd del bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner*
att riksdagen med anledning av vad som anförts i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 5 och med bifall till motion 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. De kommunala taxorna

Björn Molin (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet har" och på s. 26 slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning måste kommunerna framöver använda taxor och avgifter mera aktivt som styrmedel i sin verksamhet. Regeringens inställning förefaller vara mera ambivalent, så till vida att man i propositionen dels talar om en mera aktiv kommunal avgiftspolitik, dels talar om statsmakternas intentioner och "strikt tillämpning av en centralt fastställd princip".

Utskottet anser, i likhet med vad som anförs i motion 2690, att statkommunberedningens i propositionen nämnda utredning måste bedrivas utifrån ett klart ställningstagande från riksdagen att en vidare användning av taxor och avgifter inom flera områden än f. n. är önskvärt. Utredningens resultat bör föreligga vid årsskiftet 1984/85.

Utskottet tillstyrker motion 2690 yrkande 3 i berörd del.

I *motion 2687* (vpk) anförs att regeringens hållning när det gäller taxepolitiken är mycket passiv. Enligt motionärerna bör riksdagen uttala att tendenserna att i allt större utsträckning bedriva en inkomstfördelningsmässigt regressivt verkande taxepolitik måste bekämpas.

Yrkandet i motion 2687 synes utgå från den felaktiga föreställningen att en ökad användning av taxor och avgifter är liktydigt med en regressiv inkomstpolitik. Utskottet kan givetvis inte dela denna uppfattning och avstyrker yrkande 4 i motion 2687.

dels utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *de kommunala taxorna*
att riksdagen med anledning av vad som anförts i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 6 samt med avslag på motion 1983/84: 2687 yrkande 4 och med bifall till motion 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

27. De kommunala taxorna

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "I *motion 2690 (fp) framhålls*" och på s. 26 slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

I *motion 2687* (vpk) anförs att regeringens hållning när det gäller taxepolitiken är mycket passiv. Enligt motionärerna bör riksdagen uttala att tendenserna att i allt större utsträckning bedriva en inkomstfördelningsmässigt regressivt verkande taxepolitik måste bekämpas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att taxepolitiken måste utformas på ett fördelningspolitiskt acceptabelt sätt.

Regeringen har i denna fråga förhållit sig mycket passiv. Den konstaterar bara att den s. k. självkostnadsprincipen bör gälla. Men tendenserna nu är att man i många kommuner alltmer uttalat bedriver en taxepolitik som skärper sociala skillnader eller som försvårar t. ex. viktiga kulturpolitiska mål. Denna inkomstfördelningsmässigt regressivt verkande taxepolitik måste enligt utskottet förändras.

Det utredningsarbete som pågår inom stat-kommunberedningen bör därför åläggas att belysa omfattningen av förekomsten av regressivt verkande taxor och föreslå åtgärder som hindrar att en sådan taxepolitik bedrivs av kommunerna.

Utskottet tillstyrker motion 2684 yrkande 4 och föreslår att riksdagen som sin mening uttalar vad utskottet anfört.

I *motion 2690* (fp) framhålls att taxor och avgifter skall utnyttjas i större utsträckning av kommunerna. Mot bakgrund av vad utskottet här anfört om taxepolitiken avstyrks yrkande 3 i motion 2690.

dels utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *de kommunala taxorna*
att riksdagen med anledning av vad som anförts i proposition 1983/84: 133 bilaga 1 moment 6 samt med avslag på motion 1983/84: 2690 yrkande 3 såvitt nu är i fråga och med bifall till motion 1983/84: 2687 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

28. Snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel

Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motionärernas förslag" bort ha följande lydelse:

Den tvååriga eftersläpningen i utbetalningen av kommunala skatter,

tidigare ansedd som en garanti för kommunal konjunkturstabilisering, torde med de mer ojämna konjunkturcykler Sverige haft på senare år numera främst medverka till tröghet i långsiktig anpassning. Kommunerna blir extremt inflationskänsliga och hamnar omväxlande i situationer med kostnadskris eller överlikviditet. Detta minskar kommunernas anpassningsförmåga och försvårar framför allt en dämpning av den kommunala expansionstakten i situationer där en sådan varit önskvärd av stabiliseringspolitiska skäl. Som redan den kommunalekonomiska utredningen betonade, kan nämligen skatteeftersläpningen antas pressa upp såväl utdebiteringar som utgifter. Under år med hög inflationstakt framtvingar likviditetsåtstramningen behov av utdebiteringshöjningar för att kunna betala de ökade kostnaderna. Tidigare höjd utdebitering plus ytterligare likviditetspåspädning genom skatteeftersläpningen skapar å andra sidan en överlikviditet vid minskande inflationstakt. Detta kan framkalla en expansion av den kommunala verksamheten som annars inte skulle ha kommit till stånd. Dessa nackdelar av skatteeftersläpningen tenderar att kraftigt öka med en hög och samtidigt varierande inflationstakt som under 1970-talet.

En omläggning av statens utbetalning av skattemedel till kommunerna får emellertid sådana omedelbara konsekvenser för statens kassahållning att utskottet för närvarande inte är berett tillstyrka motion 2685.

Bilaga 1

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.

Härigenom föreskrivs att i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m. skall införas två nya paragrafer, 1 b och 5 §§, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 b
	Vid bestämmandet av det förskott på kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt enligt 4 och 4 a §§ lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt m. m. som skall utbetalas under år 1985 och följande år samt av skatteunderlag för bidragsåret 1985 och följande år enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag skall antalet skattekronor och skatteören enligt taxeringsnämndens beslut vid närmast föregående års taxering minskas med det antal skattekronor och skatteören som har påförts andra skattskyldiga än sådana som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.
	Vid bestämmandet av skattesats för år 1985 och följande år skall bestämmelserna i denna paragraf beaktas.
	5 §
	I fråga om slutavräkning under år 1987 och följande år skall antalet skattekronor och skatteören justeras på sätt anges i 1 b §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag

Härigenom föreskrivs att 5, 6 och 8 §§ lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

5 §

För landstingskommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti, nämligen

136 %: Norrbottens läns landstingskommun	*135 %:* Norrbottens läns landstingskommun
127 %: Västerbottens läns landstingskommun	*126 %:* Västerbottens läns landstingskommun
124 %: Jämtlands läns landstingskommun	*123 %:* Jämtlands läns landstingskommun
115 %: Västernorrlands läns landstingskommun	*114 %:* Västernorrlands läns landstingskommun
106 %: Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner	*105 %:* Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner
103 %: Övriga landstingskommuner	*102 %:* Övriga landstingskommuner

Nuvarande lydelse

6 §[1]

För kommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Grundgaranti: skattekraft i procent av medelskattekraften	Kommuner
Stockholms	*106*	Samtliga
Uppsala	*103*	Enköping och Uppsala
	106	Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar
Södermanlands	*103*	Samtliga
Östergötlands	*103*	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög
	106	Boxholm, Kinda och Valdemarsvik
	109	Ydre
Jönköpings	*103*	Jönköping, Nässjö, Tranås, Vetlanda och Värnamo
	106	Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Sävsjö och Vaggeryd
Kronobergs	*103*	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult
	106	Markaryd
	109	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge
Kalmar	*103*	Samtliga utom Högsby
	106	Högsby

[1] Senaste lydelse 1982: 631.

Län	Grundgaranti: skattekraft i procent av medelskattekraften	Kommuner
Gotlands	*115*	Gotland
Blekinge	*103*	Samtliga
Kristianstads	*103*	Samtliga
Malmöhus	*103*	Samtliga
Hallands	*103*	Samtliga utom Hylte
	106	Hylte
Göteborgs och Bohus	*103*	Samtliga utom Öckerö
	112	Öckerö
Älvsborgs	*103*	Samtliga utom Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda
	106	Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda
Skaraborgs	*103*	Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Hjo, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara
	106	Gullspång, Habo, Karlsborg och Mullsjö
Värmlands	*103*	Hammarö, Karlstad och Kristinehamn
	106	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng
	112	Torsby
Örebro	*103*	Askersund, Degerfors, Hallsberg, Karlskoga, Kumla, Laxå och Örebro
	106	Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora
Västmanlands	*103*	Samtliga utom Norberg och Skinnskatteberg
	106	Norberg
	109	Skinnskatteberg
Kopparbergs	*103*	Borlänge och Falun
	106	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter
	109	Gagnef, Leksand, Mora, Orsa, Rättvik och Vansbro
	115	Malung
	127	Älvdalen
Gävleborgs	*103*	Gävle och Sandviken
	106	Hofors och Ockelbo
	109	Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig, Ovanåker och Söderhamn
	112	Ljusdal
Västernorrlands	*109*	Härnösand, Sundsvall och Timrå
	112	Kramfors och Örnsköldsvik
	115	Ånge
	118	Sollefteå
Jämtlands	*112*	Östersund
	118	Bräcke
	121	Berg, Krokom, Ragunda och Åre
	124	Härjedalen och Strömsund
Västerbottens	*112*	Umeå
	115	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå
	118	Bjurholm, Vindeln och Vännäs
	124	Malå och Norsjö
	127	Dorotea och Åsele
	130	Lycksele, Sorsele, Storuman och Vilhelmina

Län	Grundgaranti: skattekraft i procent av medelskattekraften	Kommuner
Norrbottens	*121*	Luleå och Piteå
	127	Boden, Haparanda, Kalix och Älvsbyn
	130	Gällivare och Kiruna
	133	Överkalix
	136	Arjeplog, Arvidsjaur, Jokkmokk, Pajala och Övertorneå

Föreslagen lydelse

6 §

För kommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

Län	Grundgaranti: skattekraft i procent av medelskattekraften	Kommuner
Stockholms	*105*	Samtliga
Uppsala	*102*	Enköping och Uppsala
	105	Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar
Södermanlands	*102*	Samtliga
Östergötlands	*102*	Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög
	105	Boxholm, Kinda och Valdemarsvik
	108	Ydre
Jönköpings	*102*	Jönköping, Nässjö, Tranås, Vetlanda och Värnamo
	105	Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Sävsjö och Vaggeryd
Kronobergs	*102*	Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult
	105	Markaryd
	108	Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge
Kalmar	*102*	Samtliga utom Högsby
	105	Högsby
Gotlands	*114*	Gotland
Blekinge	*102*	Samtliga
Kristianstads	*102*	Samtliga
Malmöhus	*102*	Samtliga
Hallands	*102*	Samtliga utom Hylte
	105	Hylte
Göteborgs och Bohus	*102*	Samtliga utom Öckerö
	111	Öckerö
Älvsborgs	*102*	Samtliga utom Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda
	105	Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda
Skaraborgs	*102*	Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Hjo, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara
	105	Gullspång, Habo, Karlsborg och Mullsjö

Län	Grundgaranti: skattekraft i procent av medelskattekraften	Kommuner
Värmlands	*102*	Hammarö, Karlstad och Kristinehamn
	105	Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng
	111	Torsby
Örebro	*102*	Askersund, Degerfors, Hallsberg, Karlskoga, Kumla, Laxå och Örebro
	105	Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora
Västmanlands	*102*	Samtliga utom Norberg och Skinnskatteberg
	105	Norberg
	108	Skinnskatteberg
Kopparbergs	*102*	Borlänge och Falun
	105	Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter
	108	Gagnef, Leksand, Mora, Orsa, Rättvik och Vansbro
	114	Malung
	126	Älvdalen
Gävleborgs	*102*	Gävle och Sandviken
	105	Hofors och Ockelbo
	108	Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig, Ovanåker och Söderhamn
	111	Ljusdal
Västernorrlands	*108*	Härnösand, Sundsvall och Timrå
	111	Kramfors och Örnsköldsvik
	114	Ånge
	117	Sollefteå
Jämtlands	*111*	Östersund
	117	Bräcke
	120	Berg, Krokom, Ragunda och Åre
	123	Härjedalen och Strömsund
Västerbottens	*111*	Umeå
	114	Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå
	117	Bjurholm, Vindeln och Vännäs
	123	Malå och Norsjö
	126	Dorotea och Åsele
	129	Lycksele, Sorsele, Storuman och Vilhelmina
Norrbottens	*120*	Luleå och Piteå
	126	Boden, Haparanda, Kalix och Älvsbyn
	129	Gällivare och Kiruna
	132	Överkalix
	135	Arjeplog, Arvidsjaur, Jokkmokk, Pajala och Övertorneå

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §	
Oaktat vad som följer av 7 § skall den tillförsäkrade skattekraften inte i något fall understiga *100 %* av medelskattekraften.	Oaktat vad som följer av 7 § skall den tillförsäkrade skattekraften inte i något fall understiga *99 %* av medelskattekraften.
Den tillförsäkrade skattekraften enligt 7 § får inte heller understiga vad som motsvarar den tillförsäkrade procent av medelskattekraften, avrundad till närmast hela tal, som gäller för bidragsåret 1979, ökad med *tre* procentenheter.	Den tillförsäkrade skattekraften enligt 7 § får inte heller understiga vad som motsvarar den tillförsäkrade procent av medelskattekraften, avrundad till närmast hela tal, som gäller för bidragsåret 1979, ökad med *två* procentenheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas från och med bidragsåret 1985.

3 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 24 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
24 §	
1 mom. *I fråga om* preliminär A-skatt skall bestämmas *den* skattetabell och kolumn *i tabellen, som jämlikt* 4 § 2 mom. och 5 § *skola tillämpas*, eller, i förekommande fall, den särskilda beräkningsgrund efter vilken skatten skall utgå *enligt den lokala skattemyndighetens beslut.*	1 mom. *För varje skattskyldig, som skall betala* preliminär A-skatt, skall bestämmas *tillämplig* skattetabell och kolumn *i enlighet med bestämmelserna i* 4 § 2 mom. och 5 § eller, i förekommande fall, den särskilda beräkningsgrund efter vilken skatten skall utgå.
	Har för kommunal inkomstskatt fastställd skattesats ändrats genom beslut som meddelats så sent under december månad året före inkomståret att ändringen inte kan beaktas vid beräkningen av den preliminära skatten, skall den först fastställda skattesatsen tillämpas.

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

[1] Lagen omtryckt 1972: 75.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.

4 Förslag till
Lag om ändring i kommunallagen (1977: 179)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 § kommunallagen (1977: 179) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 kap.
	2 §[1]
Skattesatsen för kommunalskatt och landstingsskatt bestäms enligt de grunder som anges i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.	
Den skattesats som har bestämts för visst år skall tillämpas vid fastställandet av dels sådan kommunalskatt och landstingsskatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels sådan kommunalskatt och landstingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det följande årets taxering.	
Om enligt 4 kap. 4 § andra stycket annan skattesats slutligt har fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den kommunalskatt eller landstingsskatt, som ingår i den preliminära skatten för inkomst under det följande året, utgå efter den tidigare bestämda skattesatsen. Den kommunalskatt och landstingsskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering, skall utgå efter den skattesats som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.	

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

[1] Senaste lydelse 1980: 85.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 2 § lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 kap.
	2 §
Skattesatsen för församlingsskatt bestäms enligt de grunder som anges i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.	
Den skattesats som har bestämts för ett visst år skall tillämpas vid fastställandet av dels sådan församlingsskatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels sådan församlingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det följande årets taxering.	
Om enligt 6 kap. 4 § tredje stycket annan skattesats slutligt har fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den församlingsskatt som ingår i den preliminära skatten för inkomst under det följande året utgå efter den tidigare bestämda skattesatsen. Den församlingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering skall utgå efter den skattesats som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.	

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

Bilaga 2

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	
Med bidragsår förstås det år under vilket utjämningsbidrag utgår enligt 15–21 §§.	
Med skatteunderlag förstås antalet skattekronor enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxeringen till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret, minskat med *20 procent av* det antal skattekronor som har påförts andra skattskyldiga än sådana som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.	Med skatteunderlag förstås antalet skattekronor enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxeringen till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret, minskat med det antal skattekronor som har påförts andra skattskyldiga än sådana som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Med skattekraft förstås kvoten mellan den kyrkliga kommunens skatteunderlag och antalet i samma kommun kyrkobokförda invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Med medelskattekraft förstås kvoten mellan skatteunderlaget för riket och antalet i riket kyrkobokförda invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före bidragsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas från och med bidragsåret 1985.

[1] Lagen omtryckt 1982: 379.

Bilaga 3

Kulturutskottets yttrande 1983/84:4y

om vissa ersättningar till kyrkofonden, m. m. (prop. 1983/84:133 bil. 2)

Till finansutskottet

Genom beslut den 29 mars 1984 har finansutskottet berett kulturutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1983/84:133 om kommunalekonomiska frågor inför 1985 i vad avser bilaga 2 Kyrkliga ändamål och motion 1983/84:2689 yrkande 5.

Kulturutskottet

Under år 1984 uppbär de kyrkliga kommunerna bl. a. inkomster motsvarande 80 % av skatteunderlaget från juridiska personer. Lagreglerna härom är tidsbegränsade till år 1984. I propositionen föreslås att den kommunala beskattningen av juridiska personer skall avskaffas fr. o. m. år 1985. Förslaget beräknas medföra ett årligt inkomstbortfall för de kyrkliga kommunerna av ca 170 milj. kr. beräknat enligt 1984 års taxering.

I propositionen framhålls att, för en del kyrkliga kommuner där skatteunderlaget från juridiska personer utgör en stor andel av det totala skatteunderlaget, en sådan inkomstminskning skulle bli mycket kännbar.

Föredragande statsrådet finner det rimligt att de kyrkliga kommunerna totalt sett ges viss kompensation för det inkomstbortfall som uppkommer genom att den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Kompensationen bör tillföras kyrkofonden. Ur fonden kan sedan utgå extra utjämningsbidrag till vissa kyrkliga kommuner efter beslut av kyrkofondens styrelse. Som riktlinjer för bedömningen av sådant bidrag bör främst gälla behovet av bidrag men övergångsvis också bortfallet av skatteinkomster från juridiska personer i resp. kyrkliga kommun.

I propositionen föreslås att kompensation utgår med 85 milj. kr. för helt år. För första halvåret 1985 bör anvisas hälften av detta belopp. Det i proposition 1983/84:100 bilaga 15 under anslaget C 3 Vissa ersättningar till kyrkofonden begärda beloppet bör därför räknas upp till 47 551 000 (5 051 000 + 42 500 000) kr. I anslutning härtill vill utskottet erinra om att riksdagen numera anvisat beloppet 5 051 000 kr. (KrU 1983/84:14, rskr 1983/84:225).

I motion 2689 (c) anförs att för vissa kyrkliga kommuner kan slopandet av den kommunala beskattningen av juridiska personer bli särskilt besvärande eftersom de kyrkliga kommunerna regelmässigt är betydligt mindre än primärkommunerna. Motionärerna anser därför att hela beloppet 170

milj. kr. bör återgå till kyrkofonden att användas dels till en ordinarie kyrkliga skatteutjämningen, dels till den extra skatteutjämning i de fall borttagande av den kommunala beskattningen av juridiska personer slår särskilt hårt. I motionen yrkas att det till kyrkofonden för nästa budgetår skall anvisas 90 051 000 kr. eller således 42,5 milj. kr. mer än vad regeringen föreslagit.

Även kulturutskottet anser att de kyrkliga kommunerna bör ges viss kompensation för det inkomstbortfall som uppkommer genom att den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Utskottet kan dock inte tillstyrka att kompensationen blir större än den av regeringen föreslagna. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del och avstyrker motionsyrkandet. Utskottet erinrar i sammanhanget om att, som förutskickats i propositionen, 1982 års kyrkokommitté (Kn 1982:05) fått i uppdrag att i sina överväganden också ta hänsyn till den nya situation som uppstår när den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Kommittén har att utarbeta förslag om användningen av det kompensationsbelopp som förordats i propositionen (Dir 1984:11).

Utskottet tillstyrker det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader. Förslaget till lagändring är en konsekvens av att skatteunderlaget från juridiska personer helt bortfaller.

Stockholm den 10 april 1984

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp) och Carl-Henrik Hermansson (vpk).

Avvikande mening

Karl Boo och Stina Gustavsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på denna sida börjar "Även kulturutskottet" och slutar "propositionen (Dir 1984:11)" bort ha följande lydelse:

Riksdagen har nyligen beslutat att kyrkofonden för nästa budgetår skall erhålla bidrag på grund av indragna skatteutjämningsmedel med endast 44 milj. kr. Bidraget skall därefter upphöra. Då beslut fattades om det nya skatteutjämningssystemet var avsikten att det årligen skulle utgå ett bidrag med 88 milj. kr. till kyrkofonden. Såväl 1983 års som 1984 års kyrkomöte har

ansett att statsbidraget borde utgå med detta belopp t. v. (se bl. a. KrU 1983/84:14).

Mot denna bakgrund innebär ett genomförande av det nu aktuella regeringsförslaget ytterligare ett hårt slag för de små församlingarna. Som ovan redovisats föreslås att kompensation till församlingarna – via kyrkofonden – skall utgå med endast 85 milj. kr. under år 1985, vilket är 50 % av det beräknade årliga inkomstbortfallet. Det är emellertid att märka att inkomstbortfallet beräknats enligt 1984 års taxering, och det kan därför med fog antas att förlusten för församlingarna kommer att bli större än de 85 milj. kr. som regeringens förslag innebär. Det totala inkomstbortfallet för kyrkofonden och församlingarna som i enlighet med det sagda kan uppstå kan enligt utskottets mening äventyra förutsättningarna för den skatteutjämning till förmån för små och ofta inkomstsvaga församlingar som sker över kyrkofonden. Utskottet kan på grund av det anförda inte godta regeringens förslag i oförändrat skick. Detta bör ändras i enlighet med vad som föreslås i motion 2689 (c) i här aktuell del (yrkande 5). Till kyrkofonden bör därför för nästa budgetår – utöver vad riksdagen redan har anvisat, 5 051 000 kr. – 85 milj. kr. anvisas.

Innehåll

Inledning ... 1
Propositionerna ... 2
Motionerna ... 6
2686 (m) ... 11
2689 (c) ... 12
2690 (fp) ... 12
2687 (vpk) ... 13
2933 (m), 2941 (c), 2956 (fp) och 2957 (vpk) ... 14
Utskottet ... 14
Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m. ... 14
Temporärt skattestopp ... 17
Den kommunala beskattningen av juridiska personer ... 17
Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen ... 18
Vissa ersättningar till kyrkofonden ... 19
Den kommunala garantibeskattningen av fastigheter ... 19
Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning ... 20
Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning ... 20
Begränsningar i statsbidragen till kommunerna ... 21
Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna ... 23
Utredning om översyn av bidrag till kommunerna ... 23
Övriga frågor ... 25
Hemställan ... 26

Reservationer

1. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m. (m) ... 29
2. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m. (c) ... 31
3. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m. (fp) ... 33
4. Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn m. m. (vpk) ... 35
5. Temporärt skattestopp (m) ... 37
6. Den kommunala beskattningen av juridiska personer (vpk) ... 38
7. Den kommunala beskattningen av juridiska personer (m) (motiveringsreservation) ... 39
8. Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen (m, c, fp) ... 39
9. Anslag till kommunerna med anledning av avskaffandet av den kommunala företagsbeskattningen (vpk) (under förutsättning av bifall till res. 6) ... 40
10. Vissa ersättningar till kyrkofonden (c) ... 41
11. Den kommunala garantibeskattningen av fastigheter (c) ... 42
12. Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning (m) (motiveringsreservation) ... 42
13. Konsekvenserna för stockholmsregionens kommuner vid slopad kommunal företagsbeskattning (c) (motiveringsreservation) ... 43
14. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning (m) (motiveringsreservation) ... 43
15. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning (c) (motiveringsreservation) ... 43

16. Konsekvenserna för Stenungsunds kommun vid slopad kommunal företagsbeskattning (fp) (motiveringsreservation) 44
17. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna (m) 44
18. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna (c) 47
19. Begränsningar i statsbidragen till kommunerna (fp) 49
20. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna (m) 51
21. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna (c) 52
22. Anslag till skatteutjämningsbidrag till kommunerna (fp) 54
23. Utredning om översyn av bidrag till kommunerna (c) (motiveringsreservation) 55
24. Utredning om översyn av bidrag till kommunerna (m) (motiveringsreservation) 56
25. Enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner (m, fp) 56
26. De kommunala taxorna (fp) 57
27. De kommunala taxorna (vpk) 58
28. Snabbare utbetalning av kommunernas skattemedel (c) (motiveringsreservation) 58

Bilaga 1

1. Förslag till lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m. 60
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag 61
3. Förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272) 65
4. Förslag till lag om ändring i kommunallagen (1977: 179) 66
5. Förslag till lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter 67

Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader 68

Bilaga 3

Yttrande från kulturutskottet (KrU 1983/84: 4 y) 69

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984